

МИТНА ПОЛІТИКА

Н.І. БІЛАК

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ
БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРЕДАЧІ УСТАНОВАМ
ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ТА СЛІДЧИМ
ІЗОЛЯТОРАМ МАЙНА, ЯКИМ МИТНІ
ОРГАНИ НАБУЛИ ПРАВА РОЗПОРЯДЖЕННЯ**

Монографія

IMPORT →

Н. І. Білак

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ
БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРЕДАЧІ УСТАНОВАМ
ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ТА СЛІДЧИМ
ІЗОЛЯТОРАМ МАЙНА, ЯКИМ МИТНІ ОРГАНИ
НАБУЛИ ПРАВА РОЗПОРЯДЖЕННЯ**

Монографія

Видавництво
«Юридика»
2022

Рецензенти:

Л. М. Дорофєєва – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Ужгородського національного університету, начальник юридичного відділу Закарпатської митниці;

Т. П. Мінка – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри публічного та приватного права Університету митної справи та фінансів

*Ухвалено до друку Вченою радою
Академії митної служби України
(протокол № 10 від 08.02.2022 р.)*

Білак Н. І.

- Б61 Правове регулювання процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження : монографія / Н. І. Білак. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2022. – 108 с. (Серія наукових видань «Митна політика»).

ISBN 978-617-8263-76-8

Монографію присвячено правовому регулюванню процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження. Визначено специфіку процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження. Встановлено суб'єктів, які забезпечують та беруть участь у процедурі безоплатної передачі установам виконання кримінальних покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження. Виокремлено та охарактеризовано підстави виникнення правовідносин безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження. Проаналізовано чинне законодавство та визначено прогалини і колізії щодо правового регулювання порядку безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження. Значну увагу приділено аналізу етапів процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, а також видам товарів, котрі можуть бути передані.

Для науковців, практичних працівників, викладачів і студентів, широкого кола читачів.

УДК [342.951:339.543]:347.952.4]:343.811

ISBN 978-617-8263-76-8

© Н. І. Білак, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРЕДАЧІ УСТАНОВАМ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ТА СЛІДЧИМ ІЗОЛЯТОРАМ МАЙНА, ЯКИМ МИТНІ ОРГАНИ НАБУЛИ ПРАВА РОЗПОРЯДЖЕННЯ	8
1.1. Історіографія наукової думки щодо процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження	8
1.2. Правові підстави регулювання процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження	18
1.3. Поняття та класифікація майна, оберненого на користь держави, яке може бути безоплатно передано до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів	28
1.4. Суб'єкти правовідносин, які забезпечують та беруть участь у процедурі безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження	40
Розділ 2. МЕХАНІЗМ БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРЕДАЧІ МАЙНА, ЯКИМ МИТНІ ОРГАНИ НАБУЛИ ПРАВА РОЗПОРЯДЖЕННЯ, ДО УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ТА СЛІДЧИХ ІЗОЛЯТОРІВ	51
2.1. Ініціювання безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів	51
2.2. Прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів	62

2.3. Фактична передача майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів	71
2.4. Контроль за використанням майна, безоплатно переданого установам виконання покарань та слідчим ізоляторам	80
ВИСНОВКИ	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	93

ВСТУП

Виклики сьогодення вимагають комплексного підходу до всіх суспільних форм буття, а особливо до тих об'єктів, що фінансуються за рахунок бюджетних коштів і на належне утримання котрих бракує ресурсів.

Так склалося традиційно, що вже багато років поспіль установи виконання покарань та слідчі ізолятори фінансуються недостатньо. З року в рік руйнуються будівлі, котрі потребують систематичного ремонту та належної підтримки фізичного стану, збільшується кількість звернень до Європейського суду з прав людини щодо неналежних умов утримання підозрюваних і засуджених і, відповідно, й розмірів компенсації, що упродовж кількох останніх років склала сотні тисяч євро. Погіршується статистика захворювань на туберкульоз та рівень смертності, оскільки неналежні умови утримання (відсутність належної вентиляції, цвіль, грибок, антисанітарія тощо) негативно впливають на стан здоров'я засуджених та осіб, узятих під варту.

За такого стану речей необхідно розглядати усі можливі шляхи покращення як умов проходження служби в пенітенціарній і митній системах й утримання в'язнів, так і покращення ситуації у зазначених системах загалом. Одним із можливих шляхів вирішення питання покращення соціально-побутових умов в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах є безоплатна передача майна, яким митниця набула права розпорядження.

Для цього ще у 1990-х роках створено відповідну нормативно-правову базу, однак норми, викладені у ній, насправді не реалізуються, у зв'язку із відсутністю належного практичного механізму безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митниця набула права розпорядження, а також постійними внутрішньо-реорганізаційними системними змінами.

Чинне законодавство має низку особливостей стосовно безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження,

до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів. Ці особливості пов'язані, насамперед, із митно-правовою та пенітенціарною сферами, діяльність котрих регулюється зазначеними правовідносинами. Передача майна здійснюється на безоплатній основі. За загальним правилом, передане установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майно звільняється від оподаткування.

Впровадження даної процедури в життя мало б не лише позитивний вплив на пенітенціарну систему, але й покращило би роботу митних органів, оскільки дозволило би оперативно розвантажити склади митниці Держмитслужби, переповнені неліквідним товаром. У майбутньому це би нівелювало необхідність проводити інвентаризацію майна, витратити кошти на його зберігання, переведення тощо.

Дослідження проблематики правового регулювання процедури безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів науковці та практики обмежували лише розглядом окремих питань, пов'язаних, здебільшого, із розпорядженням майна, оберненого в дохід держави, а також функціонуванням пенітенціарної системи. Зазначене свідчить про фрагментарність досліджень правових відносин, що виникають у процесі безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів. З огляду на вищезазначене, обрана тема наукового дослідження є актуальною та зобов'язує до її глибшого аналізу та визначення специфіки реалізації процедури безоплатної передачі майна до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів.

Науково-теоретичне підґрунтя монографії становлять праці фахівців, у тому числі зарубіжних дослідників, у галузі філософії, теорії держави і права, адміністративного та митного права, кримінально-виконавчого права, інших галузевих правових наук: І.Л. Бородіна, М.Ю. Віхляєва, В.М. Гаращука, І.П. Голосніченко, Т.О. Гуржій, Л.М. Дорофєєвої, Є.В. Додіна, О.Ю. Дрозда, О.Ю. Дубинського, Р.А. Калюжного, С.В. Ківалова, Т.О. Коломосьць, Б.А. Кормича, В.Т. Комзюка, С.В. Кувакіна, О.В. Кузьменко, Є.О. Легези, Д.М. Лук'янець, А.В. Мазур, Т.П. Мінки, Р.В. Миронюк, В.Я. Настюка,

Н.Б. Новицької, П.В. Пашко, Д.В. Приймаченко, В.В. Прокопенко, О.О. Пунди, Н.П. Свиридчук, О.В. Стрельченко, В.В. Ченцова, В.Г. Чорної, О.П. Федотова та інших.

Мета монографічного дослідження полягає у тому, щоб на основі аналізу пріоритетів сучасної державної митної політики та норм чинного законодавства, узагальнення практики їх реалізації визначити специфіку процедури безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, охарактеризувати її стадії, розробивши на цій основі науково обґрунтовані пропозиції, рекомендації, спрямовані на удосконалення правового регулювання чинного законодавства у галузі державної митної справи.

Для досягнення поставленої мети основну увагу було зосереджено на вирішенні таких завдань:

- визначити специфіку процедури безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів;
- виокремити види майна, яке може бути передане митними органами, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів;
- здійснити адміністративно-правову характеристику діяльності суб'єктів, які забезпечують та беруть участь у процедурі безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів;
- охарактеризувати механізм та процедуру безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів;
- надати правову оцінку чинним нормативно-правовим актам, які регламентують діяльність митних органів щодо безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, з точки зору їх легітимності та прозорості для учасників правовідносин;
- сформулювати конкретні пропозиції та рекомендації щодо удосконалення законодавства щодо процедури безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів.

Розділ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРЕДАЧІ УСТАНОВАМ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ТА СЛІДЧИМ ІЗОЛЯТОРАМ МАЙНА, ЯКИМ МИТНІ ОРГАНИ НАБУЛИ ПРАВА РОЗПОРЯДЖЕННЯ

1.1. Історіографія наукової думки щодо процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження

Національне законодавство протягом останніх років динамічно розвивається. При цьому, теоретичне осмислення новел митного та адміністративного права повинно слідувати змінам у законодавстві.

Загалом, основою дослідження правового регулювання процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, стали напрацювання провідних вчених, що стосуються: функціонування слідчих ізоляторів, принципів їх роботи та основних завдань; особливостей функціонування митних органів; процедури безоплатної передачі державного майна; процедурних питань безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження.

Питання діяльності слідчих ізоляторів та їх функцій були предметом наукових досліджень багатьох вчених різних галузей права. Так, В.А. Кирилюк було здійснено дисертаційне дослідження правового

статусу слідчих ізоляторів як суб'єкта виконання попереднього ув'язнення та кримінального покарання у виді позбавлення волі. Авторкою зроблено обґрунтовані висновки щодо юридичного змісту правовідносин у сфері виконання попереднього ув'язнення як форми реалізації одного з етапів кримінально-правової відповідальності у виді кримінально-процесуальної санкції, виконання якої покладено на слідчі ізолятори як спеціальну установу закритого типу. Крім цього, авторкою визначено поняття правовідносин, пов'язаних із виконанням запобіжного примусу у виді попереднього ув'язнення, як особливого різновиду суспільних відносин, що являють собою взаємопов'язаний комплекс державно-владних стосунків суб'єктів судової та правоохоронної діяльності в межах встановленої законом компетенції, юридичних прав та обов'язків щодо вирішення від імені держави кримінально-процесуальних і кримінально-виконавчих ситуацій та окремих справ відносно осіб, узятих під варту¹.

Заслужовують на увагу висновки, зроблені І.Г. Богатирьовим та С.Р. Тагієвим щодо особливостей виконання слідчими ізоляторами запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою відповідно до нового Кримінально-процесуального кодексу України². Крім того, у працях І.Г. Богатирьова досліджено: соціальне призначення та завдання органів і установ виконання покарань; види органів і установ виконання покарань; правовий статус та компетенцію Державної кримінально-виконавчої служби України; порядок взаємодії органів і установ виконання кримінальних покарань з іншими правоохоронними органами тощо^{3,4,5}.

¹ Кирилук В.А. Слідчий ізолятор як суб'єкт виконання попереднього ув'язнення та кримінального покарання у виді позбавлення волі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 20 с.

² Богатирьов І.Г., Тагієв С.Р. Виконання слідчими ізоляторами запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою відповідно нового Кримінально-процесуального кодексу України. *Право і суспільство*. 2014. № 6.2. С. 158–162.

³ Богатирьов І.Г. Теорія і практика виконання кримінально-виконавчою інспекцією покарань, не пов'язаних з позбавленням волі : монографія. Київ : Атіка, 2005. 312 с.

⁴ Богатирьов І.Г. Царюк С.В. Кримінально-виконавчі засади виконання та відбукання покарань у виправних колоніях максимального рівня безпеки : монографія. Чернігів : КП «Видавництво «Чернігівські береги», 2010. 210 с.

⁵ Богатирьова О.І. Кримінально-виконавча інспекція як суб'єкт виконання покарань : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ : Київськ. нац. ун-т внутр. справ, 2009.

Аналогічно вагомою є робота О. Колб та О. Охман, в якій досліджено суб'єктів протидії розслідуванню злочинів, учинених в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах України. Відповідно, проаналізовано зміст протидії розслідуванню злочинів, що мають місце в системі Державної кримінально-виконавчої служби (ДКВС) України, визначено суб'єктів її вчинення, а також запропоновано науково обґрунтовані шляхи щодо нейтралізації, блокування та подолання зазначеного суспільно небезпечного явища¹.

Важливим аспектом досягнення мети цього дослідження є аналіз наукових праць, в яких розглянуто особливості функціонування митних органів, до яких, за Митним кодексом України (далі – МК України), належать центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, митниці та митні пости².

Так, заслуговує на увагу робота Д.В. Приймаченка, присвячена адміністративній діяльності митних органів у сфері реалізації митної політики держави. Автором здійснено аналіз основних законодавчих актів, що стали підґрунтям для створення та подальшого формування митної служби України та регламентують її діяльність на сучасному етапі. Встановлено, що стан та ефективність правового забезпечення діяльності національної системи митних органів має ключове значення в процесі реалізації митної політики держави. Крім цього, у роботі здійснено аналіз основних існуючих у юридичній літературі підходів до досліджуваного питання та визначено ті ознаки, котрі науковці вважають суттєвими для характеристики змісту функції органу виконавчої влади, що дало можливість сформулювати авторське поняття функцій митних органів: функції митних органів – специфічні, відносно самостійні та якісно однорідні складові діяльності митних органів, які характеризуються цільовою спрямованістю на досягнення мети і завдань, що стоять перед ними³.

¹ Колб О., Охман О. Суб'єкти протидії розслідуванню злочинів, учинених в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах України. *Юридичний часопис національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 24–30.

² Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

³ Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави : дис. ... докт. юрид. наук. Дніпро, 2007. 476 с.

Актуальними є висновки, зроблені А.Б. Калютою щодо адміністративно-юрисдикційної діяльності митних органів України. У роботі на основі аналізу норм чинного законодавства України, нормативно-правових актів і практики їх реалізації визначено сутність, зміст та види адміністративних юрисдикційних проваджень здійснюваних митними органами, їх місце в адміністративному процесі, а також розроблено конкретні практичні рекомендації та наукові пропозиції щодо розвитку й удосконалення зазначеного виду процесуальної діяльності. Крім цього, сформульовано авторське поняття адміністративно-юрисдикційного провадження в митних органах, під яким розуміється розгляд адміністративно-правових спорів у встановленій законом адміністративно-процесуальній формі спеціально уповноваженими на те підрозділами (посадовими особами), які, згідно з нормами митного законодавства, здійснюють заходи, спрямовані на притягнення правопорушника до відповідальності та забезпечення виконання винесеної постанови. Автором з'ясовано, що основними видами адміністративно-юрисдикційних проваджень у митних органах України є: провадження у справах про адміністративні порушення митних правил; дисциплінарне провадження; провадження за зверненнями громадян¹.

Цікавими видаються висновки, сформульовані Ю.В. Любивою щодо місця та ролі фіскальної функції серед інших функцій митних органів. Автором проаналізовано значення їх фінансової діяльності та фінансово-правового статусу й визначено негативні наслідки надання пріоритету фіскальній складовій митної політики. Цілком аргументовано автором зроблено висновки про те, що фінансова діяльність митних органів є їх плановою діяльністю в процесі створення, розподілу, використання фінансових ресурсів національного бюджету за умов виконання митними органами фіскальної функції з метою забезпечення митного регулювання, що обумовлює участь митних органів у правовідносинах трьох видів: митних, податкових та бюджетних. Крім цього, зауважено, що фінансово-правовий статус митних органів реалізується у сфері стягнення ними податків,

¹ Калюта А.Б. Адміністративно-юрисдикційна діяльність митних органів України : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2007. 214 с.

формування за цей рахунок грошових фондів державного бюджету України (фіскальна складова) та бюджетного планування фінансування митних органів, розподілу коштів за пріоритетними напрямками всередині системи (фінансова складова)¹.

Слушним видаються висновки Прус Л.Р. та Коновалова Ю.О. щодо проведення товарознавчої експертизи із визначенням вартості товарів. Авторами розкрито поняття «оцінки майна» та визначено підходи, що застосовують під час проведення товарознавчої експертизи. Крім того, встановлено, що кожен з указаних підходів реалізується за допомогою специфічних методик, які залежать від об'єкта оцінки. Визначено основні параметри товарів, що впливають на їх вартість. Обґрунтовано доцільність застосування витратного та порівняльного підходів під час проведення товарознавчої експертизи із визначенням вартості товарів у минулому часі, що дасть змогу розробити методичні вказівки із визначення вартості товарів у минулому часі. Матеріали та напрацювання статті можуть бути використані фахівцями Державної фіскальної служби України для врахування в роботі під час проведення товарознавчих експертиз².

Дослідження адміністративно-правових основ інформаційного забезпечення митних органів стали предметом дисертації Є.П. Бабалика. У дисертаційному дослідженні науковцем розглянуті роль та значення інформації в роботі митних органів на сучасному етапі розвитку. Проаналізовано різні підходи до розуміння інформації й запропоновано визначення митної інформації. Визначено поняття інформаційного забезпечення митних органів та перспективні напрямки його вдосконалення: запровадження «електронної митниці», розвиток електронного декларування, поживавлення співпраці між митними адміністраціями країн. Досліджено механізм державного управління інформаційним середовищем митних органів. Розглянуто організаційні та правові засади здійснення «електронного декларування», роботи систем аналізу ризиків та

¹ Любима Ю.В. Місце та роль фіскальної функції серед інших функцій митних органів. *Вісник Академії митної служби України. Серія «Право»*. 2009. № 1. С. 94–97.

² Прус Л.Р., Коновалов Ю.О. Проведення товарознавчої експертизи із визначенням вартості товарів у минулому часі. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 12. С. 127–130.

контролю доставки вантажів. Запропоновано низку змін до законодавства, які сприятимуть покращанню інформаційного забезпечення митних органів¹.

Окремим вектором наукових досліджень, що присвячені діяльності митних органів, є ті, котрі сфокусовані на притягненні до відповідальності за порушення норм митного законодавства. Наприклад, питання запобігання та протидії незаконному обігу тютюнових виробів висвітлено: у монографії «Актуальні питання запобігання і протидії незаконному обігу тютюнових виробів» за загальною редакцією В.О. Хоми. У роботі конкретизовано напрями удосконалення досліджуваної проблеми та зазначено практичні рекомендації щодо їх реалізації, розкрито науково-теоретичні та практичні підходи до запобігання та протидії незаконному обігу тютюнових виробів в Україні²; у монографії П.В. Пашка «Запобігання митним правопорушенням: охорона і захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні». Автором проаналізовано основні аспекти функціонування інституту запобігання митним правопорушенням в Україні на прикладі охорони та захисту прав інтелектуальної власності на митному кордоні України, а також напрями його реформування; окреслено основні проблемні моменти визначення, контролю та запобігання митним правопорушенням прав інтелектуальної власності на основі аналізу статистичної інформації із урахуванням міжнародного досвіду в сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності; проаналізовано нормативно-правову базу регулювання захисту прав об'єктів інтелектуальної власності; розроблено пропозиції щодо вдосконалення діяльності митних органів на основі їх взаємодії з іншими органами державної влади у сфері захисту прав інтелектуальної власності³; працях Л.В. Бабенко

¹ Бабалик Є.П. Адміністративно-правові основи інформаційного забезпечення митних органів в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2010. 20 с.

² Актуальні проблеми запобігання і протидії незаконному обігу тютюнових виробів : монографія / за заг. ред. В.О. Хоми. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України, 2019. 238 с.

³ Запобігання митним правопорушенням: охорона і захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні України : монографія / за заг. ред. П.В. Пашка. Ірпінь-Хмельницький : ФОП Стрихар А.М., 2017. 323 с.

та А.П. Крилової, якими цілком правильно розкрито теоретико-методичні особливості обліку та контролю вилученого митницею майна у разі порушення митних правил. Науковцями проаналізовано зміни в нормативно-правовому законодавстві, визначено проблеми в питаннях оцінки, обліку та реалізації конфіскованого майна. Запропоновано можливі шляхи вирішення проблемних питань з обліку, зберігання, оцінки, розпорядження майна, вилученого та конфіскованого митними органами у разі порушення митних правил, що є підґрунтям для прийняття управлінських рішень щодо прискорення мобілізації коштів від реалізації таких товарів, що сприятиме підвищенню оперативності надходження коштів до державного бюджету¹.

Важливим етапом дослідження розвитку та сучасного стану наукової думки щодо процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, є розгляд наукових досліджень щодо процедури безоплатної передачі майна.

Щодо процедурного аспекту, то загальновизнаним є твердження про те, що ефективність практичної реалізації правових норм має засновуватися передусім на упорядкованості правовідносин, що складаються між відповідними суб'єктами публічної адміністрації та приватними особами, за яких кожна із названих сторін (особливо це стосується суб'єктів публічної адміністрації) діятиме чітко згідно зі встановленими правовими приписами.

У цьому сенсі на передній план виступає процедурний аспект владно-розпорядчого впливу (публічного адміністрування) в усіх сферах. Цікавим є дослідження Школика А.М. щодо сутності адміністративних процедур. Так, автор виокремлює загальну адміністративну процедуру (є єдиною для усіх сфер публічного адміністрування) та спеціальну адміністративну процедуру (існують для певних сфер публічного адміністрування), які за рівнем правового регулювання можна поділити на:

¹ Бабенко Л.В., Крилова А.П. Процес вилучення майна у разі порушення митних правил: проблеми та напрями вдосконалення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 6(17). С. 622–629.

1) повні або ж комплексні, що визначають усі аспекти порядку діяльності суб'єктів публічного адміністрування у певній сфері;

2) часткові або ж фрагментарні, що містять окремі елементи регулювання такого порядку діяльності¹.

У рамках такого поділу адміністративна процедура безоплатної передачі майна належить до спеціальних адміністративних процедур, а от уже їх віднесення до повних (комплексних) чи часткових (фрагментарних) за рівнем правового регулювання потребує додаткового аналізу, зокрема, щодо системи законодавства, що регулює порядок їх здійснення та властивих їм специфічних ознак.

Контраверсійність виокремлення загальної та спеціальних адміністративних процедур полягає, насамперед, у неврегульованості чинним законодавством загальної адміністративної процедури; наразі існує ситуація, за якої фактично усі передбачені законодавством процедури є спеціальними. Щодо градації адміністративних процедур, потрібно звернути увагу на класифікаційні критерії та виокремлені відповідно до них види адміністративних процедур, запропоновані В.П. Тимощуком², О.С. Лагодою³, А.Ю. Осадчим та І.О. Картузовою⁴ та А.М. Школиком⁵.

Загалом, питання безоплатної передачі майна були предметом дослідження науковців переважно у сферах економіки та бухгалтерського обліку. Зокрема, Н. Жовницькою в науковій статті проаналізовано порядок безоплатного отримання майна; формування первісної вартості безоплатно понесених установою, до їх вартості; визначення доходу від безоплатно отриманого майна; відображення зазначених операцій у бухгалтерському обліку. Авторкою цілком аргументовано зауважено, що, виходячи зі специфіки діяльності

¹ Школик А.М. Адміністративно-процедурне законодавство в Україні: становлення та систематизація : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 417 с.

² Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт. поряд. В.П. Тимошук. Київ : Факт, 2003. 496 с. С. 24.

³ Лагода О.С. Адміністративна процедура: теорія і практика застосування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2007. 21 с. С. 10.

⁴ Картузова І.О., Осадчий А.Ю. Адміністративно-процедурне право : навч.-метод. посібник. Одеса : Юрид. л-ра, 2008. 288 с. С. 32.

⁵ Школик А.М. Адміністративно-процедурне законодавство в Україні: становлення та систематизація : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 417 с. С. 75.

бюджетних установ як суб'єктів господарювання, які мають певні повноваження та відповідальність, побудовані на принципах, визначених для бюджетної системи, а також певні обмеження, бюджетна установа може отримувати лише те майно, яке використовуватиметься згідно з її установчими документами з урахуванням вимог бюджетного законодавства¹.

Окремі аспекти щодо розпорядження майном, яке перейшло у власність держави, відображено в Митній енциклопедії, підготовленій колективом авторів за загальним керівництвом І.Г. Бережнюка під егідою Державного науково-дослідного інституту митної справи².

Заслугує на увагу монографія за загальною редакцією Прус Л.Р., Попеля С.А. на тему «Публічне управління та адміністрування операцій з товарами, що переходять у власність держави за порушення митного законодавства». У науковому виданні всебічно проаналізовано основні аспекти публічного управління та адміністрування операцій з майном, що перейшло у власність держави за порушення митного законодавства, зокрема; правові та організаційні засади здійснення операцій із таким майном; практику здійснення операцій із майном, що переходить у власність держави за порушення митного законодавства; форми реалізації майна, що переходить у власність держави за порушення митного законодавства. Особлива увага приділяється змінам щодо розпорядження майном, яке перейшло у власність держави за порушення митного законодавства, що мали місце у 2019–2020 роках. Авторами детально проаналізовано адміністрування податків при операціях із реалізації майна, що переходить у власність держави за порушення митного законодавства.

У виданні як результат дослідження сучасного стану організаційного, кадрового забезпечення митниць у напрямі розпорядження майном, що переходить у власність держави, сформовано систему показників та методiku їх розрахунку для оцінювання митниць

¹ Жовницька Н. Безоплатне отримання майна: як оформити. *Баланс-бюджет*. 2018. № 44. С. 11–15.

² Митна енциклопедія. У 2 т. / І.Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2013. Т. 2. 536 с. (Митна справа в Україні. Т. 23).

у напрямі поводження з майном, що переходить у власність держави, та концептуальні засади змін в роботі митниць у напрямі поводження з майном, що переходить у власність держави¹.

Особливо актуальним є дисертаційне дослідження В.С. Князева, предметом якого є розпорядження майном, що перейшло у власність держави, як ефективний чинник розвитку митної політики. У науковому дослідженні здійснено комплексний аналіз інституту розпорядження майном, що перейшло у власність держави, на підставі застосування митно-правових норм, проаналізовано наукові висновки щодо окремих аспектів розпорядження майном, яке перейшло у власність держави, а також нормативно-правові акти, що регулюють означену сферу суспільного буття. Визначено сутнісні ознаки майна, що перейшло у власність держави, з позиції митного права.

Наведено систему суб'єктів, яких наділено компетенцією на розпорядження майном, оберненим на користь держави, до якої віднесено: 1) митний орган; 2) керівника митного органу, заступника або особу, яка виконує обов'язки керівника митниці; 3) комісію, до компетенції якої віднесено питання розпорядження та оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним; 4) посадових осіб, структурних підрозділів митного органу, відповідальних за даний напрямок роботи (зокрема: відділ бухгалтерського обліку та супроводу операцій із вилученим майном управління бухгалтерського обліку та звітності митниці та відділ складського обліку, зберігання, оцінки вилученого майна та розпорядження ним управління інфраструктури, держмайна та господарської діяльності митниці).

Автором розроблено проект Концепції розвитку розпорядження майном, що перейшло у власність держави на підставі застосування митно-правових норм на період 2020–2030 рр., яку спрямовано на забезпечення ефективного функціонування митних органів у частині розпорядження товарами та транспортними засобами комерційного призначення для належного наповнення Державного

¹ Публічне управління та адміністрування операцій з товарами, що переходять у власність держави за порушення митного законодавства : кол. моногр. / за заг. ред. Л.Р. Прус, С.А. Попеля. Хмельницький, 2020. 408 с.

бюджету України. Вказаний засіб фіксації основних напрямів митної політики в означеній сфері має детермінувати систему реалізаційних процедур та розпорядчих заходів, які можуть бути застосовані митними органами до визначеного переліку товарів та транспортних засобів комерційного призначення¹.

Як висновок потрібно зазначити, що існує велика кількість наукових досліджень, котрі є дотичними до предмету даної роботи. При цьому, комплексного дослідження правового регулювання процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, не проведено до цього часу, що, в свою чергу, й актуалізує його необхідність. При цьому, для досягнення мети дослідження, необхідно: визначити специфіку процедури безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів; виокремити види майна, яке може бути передане митними органами до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів; надати адміністративно-правову характеристику діяльності суб'єктів, які забезпечують та беруть участь у процедурі безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів тощо.

1.2. Правові підстави регулювання процедури безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження

Будь-які суспільні відносини перетворюються у правовідносини, коли їх врегульовано правом. Специфіка безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, та діяльності суб'єктів, які залучені у цей процес, полягає у тому, що воно є можливим виключно на підставі та в межах, передбачених чинним законодавством.

¹ Князєв В.С. Розпорядження майном, що перейшло у власність держави, як ефективний чинник розвитку митної політики : дис. ... докт. юрид. наук. Дніпро, 2021. 422 с.

Відповідно, дослідження правових засад безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, має базуватися на таких тезисах: 1) етимологічний зміст поняття «основа» полягає в наступному: а) те, на чому що-небудь ґрунтується; б) головна складова частина чого-небудь; в) найважливіша частина змісту чого-небудь¹; 2) правові засади (основи) є сукупністю правових норм та заходів, що регулюють відповідні суспільні відносини²³; 3) правові засади (основи) є відправною точкою і механізмом забезпечення відповідних суспільних відносин⁴.

Таким чином, правові засади безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, можна тлумачити як сукупність правових норм, що містять своє вираження у системі нормативно-правових актів різної юридичної сили та регламентують процедуру взаємодії митних органів з установами виконання покарань та слідчими ізоляторами в частині передачі майна, набутого митниціями.

У цьому дослідженні за основу взято широкий підхід до визначення правових засад безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, котрий охоплює усі положення, що є обов'язковими для врахування під час функціонування митних органів та установ виконання покарань, слідчих ізоляторів.

Правові засади безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, можна класифікувати таким чином:

¹ Сучасний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/osnova> (дата звернення: 09.01.2021).

² Енциклопедія державного управління. У 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т. 6: Державна служба / наук.-ред. колегія: С.М. Серьогін (співголова), В.М. Сороко (співголова) та ін. 2011. 524 с.

³ Історія та практика державного управління і місцевого самоврядування в Україні : навч. посіб. У 2-х т. / М.О. Багмет, Г.В. Коваль ; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили. Миколаїв, 2012. 143 с.

⁴ Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98> (дата звернення: 09.01.2021).

1) залежно від рівня правового закріплення шляхом виокремлення національних та міжнародних;

2) залежно від виду джерела права, у якому вони містяться, шляхом виокремлення формалізованих джерел (Конституція України, міжнародні договори, закони України та підзаконні нормативно-правові акти), неформалізованих джерел (акти органів міжнародних організацій, м'яке право), судових рішень (рішення Конституційного суду України, Верховного Суду, Європейського Суду з прав людини)¹;

3) залежно від предмету правового регулювання шляхом виокремлення: а) тих, що регламентують діяльність митних органів; б) тих, що регламентують діяльність установ виконання покарань та слідчих ізоляторів; в) тих, що регламентують процедурні аспекти безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження.

Перш за все, звернемо увагу на положення Конституції України, що закріплюють фундаментальні засади функціонування органів державної виконавчої влади (включаючи митні органи та органи Державно-виконавчої служби), а саме: 1) органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених законом межах і відповідно до законів України (ст. 6); 2) органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ч. 2 ст. 19); 3) Кабінет Міністрів України є вищим органом в системі органів виконавчої влади (ст. 113), який наділено повноваженнями щодо утворення, реорганізації та ліквідації міністерств та інші центральних органів виконавчої влади (ст. 116); 4) місцеві державні адміністрації здійснюють виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі (ст. 118)² тощо.

¹ Адміністративне право України. Повний курс : підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. 3-тє вид. Київ : Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с. С. 45.

² Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 09.01.2021).

Деталізація вказаних положень міститься у законах України, спрямованих на регулювання діяльності суб'єктів, що пов'язані з безоплатною передачею установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження. До прикладу, це закони України «Про Кабінет Міністрів України»¹, «Про місцеві державні адміністрації»², «Про центральні органи виконавчої влади»³, Митний кодекс України⁴, «Про Державну кримінально-виконавчу службу України»⁵, «Про пробацію»⁶ тощо.

Одним із пріоритетних напрямів роботи установ виконання покарань є забезпечення дотримання прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання та відбування покарань, реалізації законних інтересів арештованих та засуджених осіб. Конституція України декларує право кожного на повагу до його гідності: «Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню» (ст. 28)⁷.

Відповідно до ст. 7 Кримінально-виконавчого кодексу України, держава поважає і охороняє права, свободи і законні інтереси засуджених, забезпечує необхідні умови для їх виправлення і ресоціалізації, соціальну і правову захищеність та їх особисту безпеку⁸.

¹ Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 01.01.2021).

² Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 09.01.2021).

³ Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 01.01.2021).

⁴ Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 30.01.2021).

⁵ Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23.06.2005 р. № 2713. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text> (дата звернення: 05.01.2021).

⁶ Про пробацію : Закон України від 05.02.2015 р. № 2713. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text> (дата звернення: 05.01.2021).

⁷ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-BP. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

⁸ Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

Статтею 1 Закону України «Про попереднє ув'язнення» передбачено, що тримання осіб, взятих під варту, відповідно до завдань кримінального судочинства, здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поводження з ув'язненими і не може поєднуватися з навмисними діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність¹.

Одночасно слід зазначити, що більшість будівель, де утримуються засуджені та особи, узяті під варту, були побудовані більше 50 років тому, у зв'язку з чим виникає необхідність проведення ремонтних робіт. На жаль, на проведення усіх необхідних заходів в установах виконання покарань державою не виділяється фінансування в повному обсязі, через що пенітенціарна система залишається однією із найменш фінансованих державою та проблемною.

Щороку збільшується кількість скарг на неналежні умови утримання в установах виконання покарань та, особливо, в слідчих ізоляторах, які направляються засудженими та особами, узятими під варту, до відповідних компетентних органів (прокуратури, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Європейського суду з прав людини тощо).

За результатами розгляду звернень Європейським судом з прав людини виносяться рішення, якими, як правило, підтверджуються факти нелюдського та такого, що принижує гідність, поводження із в'язнями, наслідком чого є присудження заявникам матеріальної компенсації у значних розмірах, яка вимірюється від декількох тисяч до декількох десятків тисяч євро.

Неналежні умови в установах виконання покарань також негативно відображаються на кадровій політиці. Практично в усіх установах виконання покарань на даний час існує значний некомплект особового складу персоналу Державної кримінально-виконавчої служби.

Одним із можливих додаткових джерел покращення соціально-побутових умов відбування покарань для ув'язнених, а також умов

¹ Про попереднє ув'язнення : Закон України від 30.06. 1993 р. № 3352-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

проходження служби для персоналу може бути безоплатна передача установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули право розпорядження.

Питання щодо безоплатної передачі митними органами майна, оберненого на користь держави, для потреб лікувальних, навчальних закладів, закладів та установ соціально-культурної сфери, інших закладів та установ, що фінансуються за рахунок державного чи місцевих бюджетів, урегульовані низкою нормативно-правових актів, які вбачається доцільним розподілити за характером на нормативно-правові акти загального та спеціального характеру.

До нормативно-правових актів, що регламентують процедуру безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, належать такі, що регулюють питання передачі майна в конкретно визначений заклад, тобто, щодо суб'єкта отримання встановлюють порядок обліку та оцінки майна, оберненого на користь держави, та інші. До таких нормативно-правових актів потрібно віднести:

Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», що визначає правові, організаційні, соціальні засади та гарантії державної підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа, і є складовою частиною законодавства про охорону дитинства¹;

Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.09.1998 р. № 1340, яким закріплено особливості обліку, зберігання та оцінки майна, конфіскованого на підставі рішення суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом, крім майна, конфіскованого на підставі рішення суду і переданого органам Державної

¹ Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13.01.2005 р. № 2342-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

виконавчої служби, майна, що за правом успадкування перейшло у власність держави та інших предметів та товарів;¹

Порядок обліку, зберігання, оцінки вилученого митниціями ДФС майна, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передачі його органам Державної виконавчої служби і розпорядження ним, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.12.2001 р. № 1724, дія якого поширюється на вилучене митниціями майно, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію² та інші нормативно-правові акти.

У структурі митниці ДМСУ функціонує підрозділ складського обліку вилученого майна та розпорядження ним, до основних повноважень якого віднесено введення складського обліку, організація зберігання матеріальних цінностей, розпорядження майном, яким митниці ДМСУ набули права розпорядження. Штатна чисельність цих підрозділів у митницях ДМСУ є незначною та не дозволяє забезпечити належне виконання посадовими особами митниці ДМСУ покладених на них обов'язків щодо організації переміщення, розміщення, складського обліку, видачі, проведення перерахунку, розпорядження в установлені законом строки майном, яке підлягає обов'язковому розміщенню на складах митниці ДМСУ або може бути розміщено.

Так, ст. 24 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» встановлено, що з метою поліпшення матеріального забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, митні органи зобов'язані безоплатно передавати закладам, в яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, дитячим будинкам сімейного типу, прийомним сім'ям відповідні матеріальні цінності. А саме: дитячі

¹ Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.09.1998 р. № 1340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1340-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

² Порядок обліку, зберігання, оцінки вилученого митниціями ДФС майна, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передачі його органам державної виконавчої служби і розпорядження ним : постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2001 р. № 1724. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1724-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

речі, м'який інвентар, транспортні засоби тощо, затримані митними органами і конфісковані в установленому порядку, а також ті, за якими не звернувся власник до закінчення терміну їх зберігання під митним контролем, у кількості, що не перевищує необхідних річних потреб відповідного закладу або сім'ї, за зверненням служби у справах дітей¹.

Досліджуючи ці категорії товарів, необхідно сказати, що поняття «дитячі речі» та «м'який інвентар» у законодавстві не розкриті. До другого поняття, зазвичай, відносять: натільну та постільну білизну, постільні речі (матраци, ковдри, подушки тощо), одяг та взуття (у тому числі й спеціальні), килими, штори, скатертини тощо. Варто зазначити, що кількість майна, яке митні органи зобов'язані безоплатно передавати дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, не повинна перевищувати необхідних річних потреб відповідного закладу або сім'ї. Суб'єктом, який сприяє в даному випадку безоплатній передачі майна, виступає Служба у справах дітей, яка направляє відповідне звернення до митних органів.

Перелік матеріальних цінностей, які не можуть бути передані установам виконання покарань на безоплатній основі визначено в ст. 243, 476 МК України²: культурні цінності, дорогоцінні метали та каміння, зброя, валютні цінності, наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори, лікарські засоби тощо.

Крім цього, статтею 243 МК України конкретно визначено групи майна, що перейшло у власність держави, щодо якого може бути застосовано процедуру безоплатної передачі, а саме:

1) товари, транспортні засоби комерційного призначення, що зберігаються на складах митних органів, за якими власник або уповноважена ним особа не звернулися до закінчення строків зберігання, встановлених МК України;

2) товари, транспортні засоби, конфісковані за рішенням суду;

¹ Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13.01. 2005 року № 2342-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

² Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р № 4495-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 30.01.2021).

3) товари, які були виявлені (знайдені) під час здійснення митного контролю в зонах митного контролю та/або у транспортних засобах, що перетинають митний кордон України, і власник яких невідомий, після закінчення строку зберігання, встановленого Митним Кодексом України;

4) товари, поміщені у режим відмови на користь держави;

5) товари, граничний строк перебування яких під митним контролем закінчився.

При цьому, в МК України вказується, що безоплатна передача здійснюється у випадках, передбачених законодавством, а щодо товарів, поміщених у режим відмови, МК України уточнює, що безоплатна передача майна здійснюється у володіння та користування.

Відповідно до Порядку обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.09.1998 р. № 1340, установам виконання покарань, слідчим ізоляторам за висновком комісії можуть передаватися безоплатно:

1) товарно-матеріальні цінності, які були в користуванні й ступінь зносу яких становить понад 50 відсотків;

2) продукти харчування, насамперед ті, що швидко псуються, за умови проведення належної експертизи;

3) незаконно добуті природні ресурси та виготовлена з них продукція, а також знаряддя незаконного добування природних ресурсів (ті, що є продуктами харчування);

4) продукти харчування, які визнані непридатними для вживання в їжу людям і є безпечними в санітарно-епідемічному відношенні, за відповідним рішенням санітарно-епідеміологічної та ветеринарної служби, якщо вони походять з країн, адміністративна територія яких є благополучною в епізоотичному відношенні (на корм тваринам)¹.

Окрім цього, п. 12 Порядку обліку, зберігання, оцінки вилученого митницями ДФС майна, щодо якого винесено рішення суду про

¹ Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.09.1998 р. № 1340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1340-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

конфіскацію, передачі його органам державної виконавчої служби і розпорядження ним, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.12.2001 р. № 1724, визначена процедура безоплатної передачі державним органам, установам, організаціям товарно-матеріальних цінностей (крім тих, обіг яких обмежено законом) на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України¹.

В останньому випадку можуть бути передані навіть нові товари та транспортні засоби. Ще одним можливим шляхом безоплатної передачі майна, оберненого в дохід держави, до органів виконання покарань може стати налагодження взаємодії з органами Державної виконавчої служби в частині передання конфіскованого за рішенням суду майна. Передача матеріальних цінностей до установ виконання покарань, з однієї сторони, сприятиме поліпшенню умов утримання засуджених та удосконалисть умови проходження служби для персоналу, а з іншої – зменшить перелік неліквідного майна, обов'язок розпорядження яким покладено на державні органи, зменшить витрати на зберігання, переробку та знищення такого майна.

Із метою організації безоплатної передачі матеріальних цінностей від митниць Держмитслужби до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів необхідно налагодити належну співпрацю між Міністерством юстиції, Держмитслужбою та Кабінетом Міністрів України. Фактична передача органам виконання покарань на безоплатній основі майна, яким митниця набула права розпорядження (до прикладу, побутової техніки, будівельних матеріалів, меблів, шкільного приладдя, тканини, продуктів харчування, ін.), сприятиме забезпеченню дотримання міжнародних та національних стандартів, якими врегульовано умови утримання осіб в місцях позбавлення волі².

¹ Порядок обліку, зберігання, оцінки вилученого митницями ДФС майна, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передачі його органам державної виконавчої служби і розпорядження ним : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2001 р. № 1724. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1724-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

² Білак Н.І. Адміністративно-правові засади нормативного регулювання процедури безоплатної передачі установам виконання покарань майна, яким митні органи набули права розпорядження. *Новітні тенденції розвитку адміністративного права як науки, навчальної дисципліни та галузі права* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 23 вересня 2020 р.). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 108 с.

У цій частині дослідження визначено, що правові засади безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, можна тлумачити як сукупність правових норм, що містять своє вираження у системі нормативно-правових актів різної юридичної сили та регламентують процедуру взаємодії митних органів з установами виконання покарань та слідчими ізоляторами в частині передачі майна, набутого митниціями. Правові засади безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, класифіковано наступним чином: 1) залежно від рівня правового закріплення шляхом виокремлення національних та міжнародних; 2) залежно від виду джерела права, у якому вони містяться шляхом виокремлення формалізованих джерел; 3) залежно від предмету правового регулювання шляхом виокремлення: а) тих, що регламентують діяльність митних органів; б) тих, що регламентують діяльність установ виконання покарань та слідчих ізоляторів; в) тих, що регламентують процедурні аспекти безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження.

1.3. Поняття та класифікація майна, оберненого на користь держави, яке може бути безоплатно передано до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів

Характеризуючи зміст поняття «майно, обернене на користь держави», доцільно попередньо звернути увагу на категорію «майно». Конкретизуючи зміст даного поняття, доходимо висновку про різноманітність закріплення його тлумачення. Так, на міжнародному рівні поняття «майно» розуміється як: 1) будь-які активи, матеріальні або нематеріальні, рухомі або нерухомі, виражені в речах або в правах, а також юридичні документи або акти, які підтверджують право власності на такі активи або інтерес у них¹; 2) майно

¹ Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції ООН : міжнародний документ від 31.10.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16/ed20100101/find?text=%C8%EC%F3%F9%E5%F1%F2%E2%EE#Text (дата звернення: 30.01.2021).

будь-якого виду, незалежно від того матеріальне воно чи виражене в правах, рухоме чи нерухоме, та правові документи або документи, які підтверджують право на таке майно або частку в ньому¹; будь-які активи, матеріальні або нематеріальні, рухомі або нерухомі, а також правові документи або інструменти, які засвідчують право власності на майно або його частку².

На національному рівні зміст поняття «майно» відображений у чисельних нормативно-правових актах, аналізуючи які, доходимо наступних висновків: 1) відповідно до ЦК України під майном розуміється окрема річ, що є предметом матеріального світу, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки³; 2) ГК України поняття «майно» визначає як сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів⁴; 3) згідно з Положенням про порядок виплати компенсацій громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забруднених територій, затвердженого постановою КМУ від 05.07.1997 р. № 755, під «майном» розуміються житлові, дачні, садові будинки, гаражі, господарські будівлі та споруди, що розміщені на радіоактивно забрудненій території та перебувають у приватній власності громадянина-переселенця (громадянина-спадкоємця)⁵.

¹ Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму : міжнародний документ від 16.05.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text (дата звернення: 30.01.2021).

² Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про взаємну допомогу між їх митними адміністраціями : міжнародний документ від 23.05.2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_001-16/ed20160523#n19 (дата звернення: 30.01.2021).

³ Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ed20201016#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

⁴ Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

⁵ Положення про порядок виплати компенсацій громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забруднених територій: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.1997 р. № 755 (втрата чинності від 28.11.2009 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-97-%D0%BF/ed20091128/find?text=%CC%E0%E9%ED%E0#Text>. (дата звернення: 30.01.2021 р.).

Аналізуючи вказане, підсумовуємо, що категорію «майно» можна розглядати у сенсі вузького та широкого підходів. Із точки зору вузького підходу, майном є будь-який предмет, річ (сукупність речей) матеріального світу, натомість широкий підхід передбачає, що під майном розуміють як предмети матеріального світу, так і нематеріальні активи, права та/або обов'язки, цілісні майнові комплекси тощо.

Досліджуючи сутність поняття «майно, що перейшло у власність держави», необхідно визначитись із значенням поняття «державне майно». Загалом, у законодавстві України вказане поняття не закріплено, натомість Конституція України оперує поняттями «об'єкти права державної власності» та «об'єкти права комунальної власності». Відповідно до ст. 13 Конституції України, об'єктами права власності Українського народу є земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією¹. Відповідно до ст. 326 «Право державної власності» ЦК України, у державній власності є майно, у тому числі грошові кошти, яке належить державі Україна. Від імені та в інтересах держави Україна право власності здійснюють відповідно органи державної влади. Управління майном, що є у державній власності, здійснюється державними органами, а у випадках, передбачених законом, може здійснюватися іншими суб'єктами².

Відмінність «майна, що перейшло у власність держави» від «державного майна» яскраво прослідковується у Положенні про відчуження Національним банком України майна, набутого у власність у рахунок погашення боргу за кредитами від 16.04.2014 р. № 218, відповідно до якого, у рахунок погашення боргу за кредитами у власність Національного банку України переходить нерухоме та рухоме

¹ Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 30.01.2021).

² Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ed20201016#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

майно фізичних або юридичних осіб, зокрема автотранспорт, земельні ділянки та об'єкти незавершеного будівництва, повітряні та морські судна і судна внутрішнього плавання, право вимоги за кредитними договорами та забезпечення за ними, корпоративні права, цілісні майнові комплекси, сільськогосподарська продукція та товари в обороті, виробниче обладнання, офісна техніка, інше рухоме майно¹.

Таким чином, під поняттям «державне майно» доцільно розуміти певні природні ресурси (активи), які первісно належать на праві власності державі в особі її органів та Українському народові. Натомість «майном, що перейшло у власність держави» є будь-яке майно, яке первісно належало на праві приватної власності юридичним чи фізичним особам, але в установленому законодавством порядку перейшло у власність держави.

Із врахуванням особливостей митної сфери, «майно, що перейшло у власність держави» доцільно розглядати через поняття «товар». На законодавчому рівні закріплено чимало визначень поняття «товар», зокрема:

1) будь-які вироби, технології, послуги або інформація, що в сукупності або окремо підлягають державному експортному контролю або відповідно до законодавства не підлягають експортному контролю²;

2) будь-які предмети, що переміщуються через митний кордон України³;

¹ Про затвердження Положення про відчуження Національним банком України майна, набутого у власність у рахунок погашення боргу за кредитами : Постанова Національного банку України від 16.04.2014 р. № 218 (втратив чинність від 01.02.2018 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0543-14/ed20170315#n353> (дата звернення: 30.01.2021).

² Інструкція про порядок оформлення та використання дозволів/висновків на право здійснення вивезення, ввезення та транзиту товарів, що відповідно до законодавства підлягають або не підлягають експортному контролю : Наказ Держекспортконтролю України від 03.08.1998 р. № 163 (втратив чинність від 01.02.2004 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0560-98/ed20050112/find?text=%D2%EЕ%E2%E0%F0#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

³ Порядок митного оформлення товарів, що переміщуються через митні ліцензійні склади транспортних та транспортно-експедиційних організацій : Наказ ДМСУ України від 04.12.1999 р. № 792 (втратив чинність від 20.08.2012 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0902-99#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

3) будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні цінності, культурні цінності), а також транспортні засоби, за винятком транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення товарів (вантажів) через митний кордон України¹.

Згідно з МК України, яким визначено поняття товару в розумінні митного законодавства, товаром є будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення, що не є товаром у розумінні митного законодавства), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі².

Таким чином, у контексті митно-правового регулювання «майно, що перейшло у власність держави» розглядається як товари (зокрема, валютні цінності, контрафактні товари, об'єкти права інтелектуальної власності та транспортні засоби комерційного призначення тощо), які за наявності нормативно встановлених підстав та у визначеному митним законодавством порядку перейшли від фізичних та юридичних осіб у розпорядження митного органу.

Підходячи до питання класифікації майна, що перейшло у власність держави, дослідимо зміст поняття «класифікація». Аналіз поглядів на сутність категорії «класифікація» показує, що серед фахівців значні розходження щодо її розуміння відсутні. Зокрема, окремі джерела характеризують поняття «класифікація» як:

1) розподіл об'єктів, понять, назв за класами, групами, розрядами, за яким до однієї групи відносять об'єкти, що мають певні спільні ознаки³;

2) розподіл об'єктів, понять, назв за класами, групами, розрядами, за якого в одну групу потрапляють об'єкти, що мають певні загальні ознаки (наприклад, класифікація товарів (споживчі товари

¹ Інструкція про взаємодію посадових осіб митних органів, що здійснюють митні процедури в міжнародному залізничному сполученні, і працівників залізниць : Наказ ДМСУ України від 18.09.2008 р. № 1019/1143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1157-08/ed20090206/find?text=%D2%EE%E2%E0%F0#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

² Митний кодекс : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/ed20201024#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

³ Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. Київ : Знання, 2007. 1072 с. URL: <http://cyclop.com.ua/content/view/1554/1/1/18/#2796> (дата звернення: 30.01.2021).

довготермінового і поточного користування, продовольчі та промислові тощо), класифікація податків (прямі, непрямі)¹;

3) багатоступінчатий, послідовний поділ обсягу поняття з метою систематизації, поглиблення і отримання нових знань щодо членів поділу, результатом чого є система взаємовпорядкованих понять²;

4) система супідрядних понять (класів об'єктів) тієї або іншої галузі знань чи діяльності людини, що використовується як засіб для встановлення зв'язків між цими поняттями чи класами об'єктів³.

Таким чином, підсумовуємо, що класифікацією є систематизація об'єктів, що мають спільні ознаки, за певним критерієм.

Першим критерієм для класифікації товарів, що перейшли у власність держави, є митний статус. Згідно зі ст. 72 Митного кодексу, за митним статусом товари поділяються на українські та іноземні. До українських товарів належать такі, які повністю отримані (вироблені) на митній території України та які не містять товарів, ввезених із-за меж митної території України. Товари, повністю отримані (вироблені) на митній території України, не мають митного статусу українських товарів, якщо вони отримані (вироблені) з товарів, які не перебувають у вільному обігу на митній території України; ввезені на митну територію України та випущені для вільного обігу на цій території; отримані (вироблені) на митній території України. Іноземні товари – це товари, що не є українськими відповідно до вищенаведених ознак, а також товари, що втратили митний статус українських товарів відповідно до МК України. Митний кодекс закріплює презумпцію, що усі товари на митній території України (за винятком територій вільних митних зон) вважаються такими, що мають статус українських товарів, якщо відповідно до цього Кодексу не встановлено, що такі товари не є українськими⁴.

¹ Економічна енциклопедія. У 3 т. / Б.Д. Гаврилишин (гол. ред.) Київ : Видавничий центр «Академія», 2001. 848 с. Т. 2. URL: <http://cyelop.com.ua/content/view/814/58/1/1/#76> (дата звернення: 30.01.2021).

² Філософський енциклопедичний словник : довідкове видання / В.І. Шинкарук (гол. редколегії). Київ : Абрис, 2002. 744 с. С. 283.

³ Класифікація. Юридична енциклопедія. В 6 т. Київ: Видавництво «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 2001. Т. 3. 792 с.

⁴ Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

Із урахуванням підвищеної уваги до сфери захисту права інтелектуальної власності, виокремлюємо критерій оригінальності та дотримання законодавства про право інтелектуальної власності та наступні різновиди товарів:

1) об'єкти права інтелектуальної власності, до яких Митним кодексом віднесено об'єкти авторського права і суміжних прав, винаходи, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення, сорти рослин, компонування напівпровідникових виробів. Даний перелік об'єктів права інтелектуальної власності не є вичерпним, він конкретизується та розкривається профільними законами. Так, Законом України «Про авторське право та суміжні права» визначено, що об'єктами авторського права є літературні письмові твори; виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори; комп'ютерні програми; бази даних; музичні твори з текстом і без тексту; драматичні, музично-драматичні твори, створені для сценічного показу, та їх постановки; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва; твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва; фотографічні твори, у тому числі твори, виконані способами, подібними до фотографії; твори ужиткового мистецтва, у тому числі твори декоративного ткацтва, кераміки, різьблення, ливарства, з художнього скла, ювелірні вироби тощо; ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, архітектури та інших сфер діяльності тощо (ст. 8); об'єктами суміжних прав є: а) виконання літературних, драматичних, музичних, музично-драматичних, хореографічних, фольклорних та інших творів; б) фонограми, відеограми; в) передачі (програми) організацій мовлення (ст. 35)¹.

Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» закріплено, що винаходом (корисною моделлю) є результат інтелектуальної, творчої діяльності людини в будь-якій сфері технології. При цьому, якщо винаходом є цілісний об'єкт, то корисна модель є окремою складовою, наприклад

¹ Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/conv#n369> (дата звернення: 30.01.2021).

винаходу¹. Промисловий зразок, згідно із Законом України «Про охорону прав на промислові зразки», є результатом інтелектуальної, творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання². Досить цікаво законодавець визначає географічне зазначення – як найменування місця, що ідентифікує товар, який походить із певного географічного місця та має особливу якість, репутацію чи інші характеристики, зумовлені головним чином цим географічним місцем походження, і хоча б один з етапів виробництва якого (виготовлення (видобування) та/або переробка, та/або приготування) здійснюється на визначеній географічній території³;

2) товари, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності, до яких Митним кодексом України віднесено: а) товари з ознаками порушення авторського права і суміжних прав, прав інтелектуальної власності на винаходи, промислові зразки, торговельні марки, географічні зазначення, сорти рослин, компонування напівпровідникових виробів, прав, що надаються за сертифікатами додаткової охорони на лікарські засоби та засоби захисту рослин; б) пристрої, продукти або компоненти, призначені, виготовлені або адаптовані головним чином для забезпечення або полегшення обходу технології, пристрою або компонента, що у звичайному режимі функціонування попереджують або обмежують дії, не дозволені правовласником авторського права і суміжних прав; в) будь-яка форма або матриця, яка спеціально призначена або адаптована для виробництва товарів, що є предметом порушення прав інтелектуальної власності⁴.

3) контрафактні товари, якими є товари, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, ввезення яких на митну територію

¹ Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12/conv#n10> (дата звернення: 30.01.2021).

² Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/conv#n10> (дата звернення: 30.01.2021).

³ Про правову охорону географічних зазначень : Закон України від 16.06.1999 р. № 752-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text> (дата звернення: 30.01.2021).

⁴ Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

України або вивезення з цієї території є порушенням прав інтелектуальної власності, що охороняються відповідно до закону. Митним кодексом України визначено перелік товарів, які прийнято вважати контрафактними. Серед них:

а) товари, що є предметами порушення прав інтелектуальної власності на торговельну марку в Україні, на яких без дозволу міститься позначення, тотожне із охоронюваною в Україні торговельною маркою стосовно одного й того самого виду товарів, або яке є схожим настільки, що його можна сплутати з такою торговельною маркою;

б) товари, що є предметами порушення прав інтелектуальної власності на географічне зазначення в Україні й містять назву чи термін або описуються за допомогою назви чи терміна, які захищені таким географічним зазначенням;

в) будь-яка упаковка, етикетка, наліпка, брошура, інструкція з експлуатації, гарантія чи інший документ такого типу, навіть якщо вони представлені окремо, які є предметами порушення прав інтелектуальної власності на торговельну марку або географічне зазначення, які містять позначення, назву або термін, тотожні із охоронюваною в Україні торговельною маркою чи географічним зазначенням, або які є схожими настільки, що їх можна сплутати з такою торговельною маркою чи географічним зазначенням, та які можуть використовуватися стосовно одного й того самого виду товарів, щодо якого охороняється торговельна марка в Україні чи географічне зазначення¹;

4) піратські товари. Згідно з МК України, піратські товари є товарами, що являють собою порушення авторського права та/або суміжних прав або права інтелектуальної власності на зареєстрований промисловий зразок в Україні та які являють собою або містять копії, зроблені без згоди правовласника авторського права і суміжних прав або права інтелектуальної власності на промисловий зразок чи особи, уповноваженої таким правовласником у країні виробництва². Співвідносячи піратство та контрафакцію, зазначимо,

¹ Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² Там само.

що основним критерієм їх розмежування є мета виготовлення нелегальних примірників творів. Якщо при контрафакції метою виготовлення нелегальних примірників творів є введення в оману, то метою піратства є копіювання твору для подальшого його розповсюдження та використання.

Беручи до уваги, що на митні органи покладено функції щодо зберігання та розпорядження майном, що перейшло у власність держави, ст. 238 МК України виокремлено групи товарів за критерієм обов'язковості передачі для зберігання на складах митниці. Серед них розрізняємо товари, що:

а) підлягають обов'язковій передачі митному органу для зберігання, серед них: 1) товари, не пропущені під час ввезення на митну територію України внаслідок установлених законодавством заборон чи обмежень на їх ввезення в Україну або транзит через територію України і не вивезені з території України у день їх ввезення; 2) товари, що ввозяться громадянами на митну територію України і підлягають оподаткуванню митними платежами, якщо вони не сплачені; 3) товари, граничний строк перебування яких під митним контролем на території зони митного контролю закінчився; 4) товари, транспортні засоби комерційного призначення, які перебувають під митним контролем і за якими власник або уповноважена ним особа не звернулися до закінчення граничних строків; 5) товари, заявлені у режим відмови на користь держави; 6) товари, які були виявлені (знайдені) під час здійснення митного контролю в зонах митного контролю та/або у транспортних засобах, що перетинають митний кордон України, і власник яких невідомий;

б) можуть зберігатися на складах митних органів у добровільному порядку, серед них: 1) товари, що знаходяться на тимчасовому зберіганні під митним контролем; 2) товари, транспортні засоби комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, якщо їх митне оформлення не може бути завершено у день пред'явлення митному органу, а також в інших випадках на прохання власників таких товарів, транспортних засобів або уповноважених ними осіб; 3) товари, що вивозяться за межі митної території України та після закінчення митного оформлення зберігаються

під митним контролем до фактичного їх вивезення; 4) товари, які перебувають у митному режимі транзиту; 5) товари, які перебувають у митному режимі митного складу; 6) товари, митне оформлення яких призупинено¹.

Окремою підставою для класифікації товарів, що перейшли у власність держави, є митний режим. Як і більшість правових категорій, митний режим доцільно розглядати з позиції широкого і вузького підходів. У широкому значенні митний режим позначає спеціальну систему заходів і сукупності методів (прийомів), що забезпечують комплексне застосування інструментів митного регулювання, за допомогою яких здійснюється державний вплив на розвиток зовнішньоекономічних відносин. Натомість, у вузькому значенні митний режим характеризує статус товарів для митних цілей, тобто наявність або відсутність заборон і обмежень, порядок застосування мита, використання (або заборона на використання) на митній території та за її межами². Митний кодекс України закріплює широкий підхід, згідно з яким, під митним режимом розуміють комплекс взаємопов'язаних правових норм, що, відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України, визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування та обумовлюють їх використання після митного оформлення. За згаданим критерієм виокремлюють товари, до яких застосовується митний режим: 1) імпорту (випуск для вільного обігу); 2) реімпорту; 3) експорту (остаточне вивезення); 4) реекспорту; 5) транзиту; 6) тимчасового ввезення; 7) тимчасового вивезення; 8) митного складу; 9) вільної митної зони; 10) безмитної торгівлі; 11) переробки на митній території; 12) переробки за межами митної території; 13) знищення або руйнування; 14) відмови на користь держави³.

За ознакою вільного обігу майна, що перейшло у власність держави виокремлюємо: а) товари, що можуть вільно переміщуватися через

¹ Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² Шульга М.Г. Митний режим як форма реалізації митної політики. Вісник Національного ун-ту «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2012. № 4(11). С. 205–209.

³ Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

митний кордон; б) товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено. До останньої групи відносимо: 1) товари, переміщення яких через митний кордон України заборонено законом або міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України; 2) товари, на пропуск яких, відповідно до закону, потрібні документи державних органів, установ та організацій, уповноважених на їх видачу, – в разі відсутності таких документів; 3) товари, що переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог Митного кодексу та інших законів України.

Перелік товарів, які не можуть бути поміщені у митний режим відмови на користь держави, визначається Кабінетом Міністрів України. Відповідно, станом на сьогодні, до таких товарів віднесено: товари, заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через її митну територію; товари, що не перебувають на митній території України; товари, строк придатності для споживання або використання яких закінчився; товари, що потребують особливих умов зберігання (у разі, коли митний орган не має можливості забезпечити створення таких умов); товари, щодо яких не здійснено встановлені у ч. 1 ст. 319 МК України види контролю (у разі необхідності їх застосування); товари, вилучені митними органами відповідно до МК України (крім товарів, щодо яких припинено провадження у справі про порушення митних правил шляхом компромісу); ядерні матеріали, радіоактивні та небезпечні відходи, особливо небезпечні хімічні речовини, отруйні речовини; товари, витрати на зберігання та реалізацію яких перевищуватимуть суму надходжень від їх продажу¹.

Князєвим В.С. слушно виокремлено критерії віднесення майна до такого, що потребує розпорядження. Серед них наступні: 1) строк його зберігання (зокрема в зоні митного контролю, на складі митниці, складі тимчасового зберігання); 2) правовий статус товару (зокрема, товари, за якими власник або уповноважена ним особа не звернулися до закінчення строків зберігання; товари, конфісковані за рішенням суду; товари, знайдені в зоні митного контролю,

¹ Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

власник яких не відомий; товари, не пропущені на митну територію України внаслідок установлених законодавством заборон чи обмежень і не вивезені з території України в установлені законом строки; товари, які швидко псуються або мають обмежений строк зберігання; товари (предмети) гуманітарної допомоги; проби і зразки товарів тощо); 3) вид товару (наприклад, продукти харчування, товари, що містять об'єкт інтелектуальної власності, культурні цінності, грошові кошти, підакцизні товари, тютюнові вироби і т. д.); 4) підстави набуття права розпорядження на товар тощо¹.

У цій частині монографії визначено, що майном, оберненим на користь держави, яке може бути безоплатно передано до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, є будь-яке майно, яке первісно належало на праві приватної власності юридичним чи фізичним особам, але в установленому законодавством порядку перейшло у власність держави. У контексті митно-правового регулювання майно, що перейшло у власність держави, розглядається як товари (зокрема, валютні цінності, контрафактні товари, об'єкти права інтелектуальної та транспортні засоби комерційного призначення тощо), які за наявності нормативно встановлених підстав та у визначеному митним законодавством порядку перейшли від фізичних та юридичних осіб у розпорядження митного органу. Виділено критерії для класифікації майна, оберненого на користь держави, яке може бути безоплатно передано до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів.

1.4. Суб'єкти правовідносин, які забезпечують та беруть участь у процедурі безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження

Будь-які правовідносини мають складну будову і містять такі елементи: суб'єкт, об'єкт та зміст правовідносин. Не є виключенням

¹ Князев В.С. Зберігання та розпорядження майном, що перейшло у власність держави: митно-правовий аспект : монографія. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2021 р. 383 с. С. 77.

правовідносини, що складаються під час безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження.

Загалом, задля встановлення сутності поняття «суб'єкт правовідносин» необхідно співставити його із поняттям «суб'єкт права». Ці поняття співвідносяться як конкретне і загальне. Так, суб'єкт правовідносин є вужчим поняттям, оскільки відображає надані потенційні можливості, які будуть реалізовані в конкретних відносинах¹. Таким чином, не кожен суб'єкт права є суб'єктом правовідносин, проте суб'єкт правовідносин завжди є суб'єктом права. При цьому, поняття «суб'єкт правовідносин» відображає надані потенційні можливості, які будуть реалізовані в конкретних відносинах². Суб'єктом правовідносин, що складаються під час безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, є суб'єкт публічного права, який бере участь у правовідносинах із розпорядження майном, яке перейшло у власність держави на підставі правової норми, реалізує суб'єктивні юридичні права та може виконувати обов'язки, нести юридичну відповідальність за порушення законодавства в означеній сфері.

За аналогією з градацією учасників адміністративних правовідносин³ можна здійснити класифікацію суб'єктів відносин, пов'язаних із безоплатною передачею майна митними органами слідчим ізоляторам, залежно від виконуваних ними функцій, відповідно на ті: а) які наділено владними повноваженнями, тобто лідируючі суб'єкти, яким держава надала широкі права та обов'язки; б) що займають пасивну позицію щодо ходу та наслідків індивідуальної справи, вони залучаються до участі в ній у зв'язку зі своїм правовим статусом (сюди можна віднести свідків, експертів, спеціалістів та ін.).

Таким чином, у межах правовідносин, що складаються в сфері безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим

¹ Халфина Р.О. Общее учение о правоотношении. Москва : Юрид. лит., 1974. 348 с. С. 123.

² Кечекьян С.Ф. Правоотношения в социалистическом обществе. Москва : Изд-во АН СССР, 1958. 185 с. С. 83.

³ Сорокін В.Д. Административно-процессуальное право. Москва : Юрид. лит., 1972. 228 с. С. 168.

ізоляторам майна, щодо якого митні органи набули права розпорядження, суб'єктний склад сформовано з: 1) суб'єктів, які забезпечують безоплатну передачу майна установам виконання покарань; 2) суб'єктів, які приймають участь у безоплатній передачі майна установам виконання покарань. У цьому підрозділі монографії зупинимось на аналізі кожного зі суб'єктів правовідносин, які забезпечують та приймають участь у процедурі безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження.

До першої групи суб'єктів правовідносин, що складаються в сфері безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, щодо якого митні органи набули права розпорядження, доцільно віднести: Кабінет Міністрів України, Міністерство юстиції України та Департамент з питань виконання покарань, Міністерство фінансів України, ДМС України.

Кабінет Міністрів України є суб'єктом, основне призначення якого полягає у забезпеченні публічних інтересів, а також здійсненні належного публічного адміністрування в усіх сферах суспільних відносин, включаючи сферу безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, щодо якого митні органи набули права розпорядження. Відповідно, Конституцією України встановлено, що: Кабінет Міністрів України є вищим органом в системі органів виконавчої влади (ст. 113); його наділено повноваженнями щодо утворення, реорганізації та ліквідації міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (ст. 116)¹. Означені положення деталізовано Законом України «Про Кабінет Міністрів України», а саме: Кабінет Міністрів України забезпечує проведення державної фінансової та податкової політики². Вагоме значення у досягненні цілей цього дослідження мають положення, що стосуються таких повноважень Кабінету Міністрів України, як визначення переліку надавачів бюджетних грантів (ст. 14.1.277 ПК України); встановлення

¹ Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 19.01.2021).

² Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18> (дата звернення: 19.01.2021).

порядку надання інформації державними органами, що ведуть облік або реєстрацію рухомого майна та інших активів, які є об'єктом оподаткування, про власників та/або користувачів такого рухомого майна контролюючим органам (ст. 68.3 ПК України) тощо¹.

Правову основу діяльності Міністерства юстиції України та Міністерства фінансів України закладено Законом України «Про центральні органи державної виконавчої влади», відповідно до ст. 6 якого, міністерством є центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику в одній чи декількох визначених Кабінетом Міністрів України сферах².

Щодо Міністерства юстиції України, то він є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику та відповідає за організацію примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), політику у сфері виконання покарань та пробації. Серед основних повноважень Міністерства юстиції України можна виокремити: розроблення проектів законів та інших нормативно-правових актів; узагальнення практики застосування законодавства та надання методичних рекомендацій з питань, що належать до його компетенції; надання роз'яснень із питань, пов'язаних із діяльністю Мін'юсту, його територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства, а також стосовно актів, які ним видаються; аналіз результатів діяльності та вживання заходів для підвищення ефективності функціонування територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства тощо³. При Міністерстві юстиції України діє Департамент із питань виконання кримінальних покарань, що є міжрегіональним територіальним органом Міністерства юстиції з питань виконання

¹ Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 19.01.2021).

² Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 19.01.2021).

³ Положення про Міністерство юстиції України : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.01.2021).

кримінальних покарань. Діяльність Департаменту спрямовується та координується заступником Міністра юстиції України відповідно до розподілу обов'язків. До основних повноважень цього органу віднесено: контроль і моніторинг за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізації законних прав та інтересів засуджених та осіб, узятих під варту; організація забезпечення безпеки осіб, які тримаються в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах, підрозділами таких установ та слідчих ізоляторів тощо¹.

Як передбачено Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про Міністерство фінансів України», Міністерство фінансів є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію єдиної державної податкової, митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску².

До суб'єктів, які забезпечують безоплатну передачу майна установам виконання покарань, віднесено й ДМС України. Доречно зазначити, що відповідно до ст. 16 Закону України «Про центральні органи державної виконавчої влади», служба є центральним органом виконавчої влади, більшість функцій якого складають функції з надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам. При цьому, служба як центральний орган державної виконавчої влади може здійснювати як функції з контролю, так і функції з управління об'єктами державної чи комунальної власності³. Зазначене корелюється з нормами, закріпленими профільним законодавством.

¹ Офіційний сайт Державно-кримінальної виконавчої служби України. URL: <https://kvs.gov.ua/about-service/structure/dvkr/> (дата звернення: 19.01.2021).

² Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF> (дата звернення: 19.01.2021).

³ Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 19.01.2021).

Потрібно зазначити, що, відповідно до ст. 545 МК України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, – ДМС України – спрямовує, координує та контролює діяльність митниць, здійснює інші повноваження, передбачені цим Кодексом та іншими законами України, в межах своїх повноважень видає накази, організує та контролює їх виконання¹.

Функціональне призначення ДМС України полягає в організації та здійсненні забезпечення діяльності територіальних органів Держмитслужби; здійсненні відповідно до законодавства функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Держмитслужби; проведенні в порядку, встановленому законодавством, діяльності, пов'язаної зі зберіганням та розпорядженням вилученими, прийнятими на зберігання, розміщеними у митний режим відмови на користь держави, а також виявленими (знайденими) під час здійснення митного контролю в зонах митного контролю та/або у транспортних засобах, що перетинають митний кордон України і власник яких невідомий, військовою, мисливською вогнепальною, пневматичною та холодною зброєю, боєприпасами до зброї, засобами самооборони, зарядженими речовинами слезоточивої та подразнювальної дії, а також провадить зазначені види діяльності з іншими товарами, що потребують спеціальних дозволів та/або ліцензій тощо².

У системі центральних органів виконавчої влади окремо виділимо Фонд державного майна України, який наділено повноваженнями і в сфері розпорядження майном, яке перейшло у власність держави, так як основним його функціональним призначенням є реалізація державної політики у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна, управління об'єктами державної власності, у тому числі корпоративними правами держави щодо об'єктів державної власності, що належать до сфери його

¹ Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF> (дата звернення: 19.01.2021).

управління, а також у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності¹.

До другої групи суб'єктів правовідносин, що складаються в сфері безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, щодо якого митні органи набули права розпорядження, доцільно віднести, з однієї сторони, митні органи, які набули права розпорядження, і комісії з питань розпорядження та оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним, а з іншої – установи виконання покарань, слідчі ізолятори, будинки дитини при установах виконання покарань.

В ст. 4 МК України поняття «митні органи» розкривається як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, митниці та митні пости². Із вище зазначеного вбачається, що наведеним визначенням не розкривається суть терміну, а лише наводиться перелік органів, які належать до митних. Відповідно, суб'єктами, які беруть участь у безоплатній передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, є митниці як митний орган, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митні органи³. Митниця є територіальним органом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, має окремий баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та зі своїм найменуванням і діє відповідно до законодавства та на підставі положення, яке затверджується наказом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику⁴.

Митниці функціонують із врахуванням внутрішнього розподілу окремих повноважень. Наприклад, повноваженнями зі складського

¹ Про Фонд державного майна України : Закон України від 09.12.2011 р. № 4107-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4107-17/ed20200201#Text> (дата звернення: 19.01.2021).

² Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

³ Князев В.С. Компетенція митного органу щодо розпорядження майном, оберненим на користь держави. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2020. № 3(69). Т. 2. С. 163–169.

⁴ Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

обліку, забезпечення розміщення та зберігання, випуску зі складу митного органу, справляння плати за зберігання, організації розпорядження прийнятим, вилученим та конфіскованим за рішенням суду майном, а також майном, що переходить у власність держави, наділено господарсько-експлуатаційний відділ; повноваження з контролю за складами митних органів, бухгалтерського обліку майна, розміщеного на цих складах, контролю за строками його зберігання та за надходженням коштів від його реалізації, ведення обліку плати за зберігання та витрат у справах про порушення митних правил – відділ фінансів, бухгалтерського обліку та звітності; повноваження з адміністрування митних платежів, контролю митної вартості та класифікації товарів – відділ митних платежів; повноваження з використання технічних засобів митного контролю – відділ митних інформаційних технологій і т. д¹. Дублювання чи змішування повноважень між структурними одиницями митниці не допускається.

Щодо комісії, до компетенцій якої віднесено питання розпорядження та оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним, то її має бути утворено з числа: а) представників територіальних органів ДПС України; б) представників органів, що здійснили вилучення майна або зберігають його, тобто митних органів; в) представників фінансових органів та органів (суб'єктів господарювання), які здійснюватимуть розпорядження цим майном. Вказаний суб'єкт є невід'ємним учасником розглядуваних правовідносин, тому що саме на підставі рішення комісії здійснюється оцінка майна, а за результатами роботи комісії складається акт опису, оцінки та передачі майна².

Специфіка статусу суб'єктів, яким може бути передано майно, щодо якого митниці набувають права розпорядження, полягає

¹ Про затвердження Примірної структури регіональної митниці, митниці та Вимог до штатної структури регіональної митниці, митниці : Наказ Держмитслужби України від 05.12.2011 р. № 1025 (втрата чинності від 29.04.2010 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1025342-11#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² Про порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.1998 р. № 1340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1340-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

у тому, що їх достатньо широке коло. Наприклад, це державні органи, установи, організації; державні музеї, архіви, бібліотеки і наукові установи; релігійні організації; заклади охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення населення, установи виконання покарань, слідчі ізолятори тощо¹. Для цілей цього дослідження звернемо увагу на статус установ виконання покарань, слідчих ізоляторів та будинків дитини при установах виконання покарань.

Так, установи виконання покарань, слідчі ізолятори, будинки дитини при установах виконання покарань – це ті установи, що утворюються і ліквідуються центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та виконують функції, передбачені законом та іншими нормативно-правовими актами. Законодавством визначено особливості відвідування цих установ і слідчих ізоляторів та спеціальні вимоги режиму доступу на їх територію. Нормативно встановлено, що вказані органи є елементом Державної кримінально-виконавчої служби².

Відповідно до Кримінально-виконавчого кодексу України, до установ виконання покарань віднесено: арештні доми, кримінально-виконавчі установи, спеціальні виховні установи (далі – виховні колонії), слідчі ізолятори у визначених законом випадках. У свою чергу, кримінально-виконавчі установи поділяються на кримінально-виконавчі установи відкритого типу і кримінально-виконавчі установи закритого типу – виправні колонії (мінімального, середнього і максимального рівнів безпеки). При цьому, виправні колонії мінімального рівня безпеки поділяються на колонії мінімального рівня безпеки з полегшеними умовами тримання і колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання, в межах яких можуть створюватися сектори

¹ Про порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.1998 р. № 1340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1340-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23.06.2005 р. № 2713. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text> (дата звернення: 05.01.2021).

середнього рівня безпеки для відбування покарання жінками, засудженими до довічного позбавлення волі¹.

Установи виконання покарань є юридичними особами і мають печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням. Безпосередній контроль за діяльністю установ виконання покарань здійснюють Департамент та міжрегіональні управління шляхом проведення перевірок установи виконання покарань на підставі приписів або планів-завдань, затверджених начальником Департаменту або його заступниками, начальниками міжрегіональних управлінь або їх заступниками. Працівники апарату Міністерства юстиції України можуть перевіряти установи виконання покарань на підставі наказу Міністерства юстиції України з визначенням мети перевірки, посадових осіб, уповноважених на проведення перевірки, дати початку її проведення та плану перевірки².

Щодо будинків дитини при установах виконання покарань, то основою їх функціонування є положення Глави 21 Кримінально-виконавчого кодексу України. Відповідно, при виправних колоніях, в яких відбувають покарання засуджені до позбавлення волі жінки, у разі потреби організовуються будинки дитини, що є дитячими закладами. У будинках дитини діти перебувають під опікою адміністрації дитячого закладу на повному державному забезпеченні, їм створюються умови, необхідні для нормальної життєдіяльності та розвитку. При цьому, якщо засуджена жінка не виявила бажання проживати в будинку дитини спільно із своєю дитиною, їй має бути надана можливість вільно спілкуватися з нею без обмежень³.

У цій частині дослідження встановлено, що суб'єктів правовідносин, що складаються в сфері безоплатної передачі майна, щодо якого митні органи набули права розпорядження, установам виконання покарань та слідчим ізоляторам, можна класифікувати залежно

¹ Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>(дата звернення: 05.01.2021).

² Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Міністерства юстиції України від 05.09.2018 р. № 1010/32462. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text> (дата звернення: 05.01.2021).

³ Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text>(дата звернення: 05.01.2021).

від їх функціонального призначення на: 1) суб'єктів, які забезпечують безоплатну передачу майна установам виконання покарань; 2) суб'єктів, які приймають участь у безоплатній передачі майна установам виконання покарань. До другої групи суб'єктів право-відносин, що складаються в сфері безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, щодо якого митні органи набули права розпорядження, доцільно віднести, з однієї сторони, митні органи, які набули права розпорядження, і комісії з питань розпорядження та оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним, а з іншої – установи виконання покарань, слідчі ізолятори, будинки дитини при установах виконання покарань.

Розділ 2

МЕХАНІЗМ БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРЕДАЧІ МАЙНА, ЯКИМ МИТНІ ОРГАНИ НАБУЛИ ПРАВА РОЗПОРЯДЖЕННЯ, ДО УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ТА СЛІДЧИХ ІЗОЛЯТОРІВ

2.1. Ініціювання безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів

За допомогою категорії «механізм» у сфері права позначається визначений спосіб впорядкування суспільних відносин та заходів, які для цього здійснюються. Сутність процедурного підходу полягає в тому, щоб включити в рамки аналізу процесів правового регулювання всю систему процедур, які задіяні у згаданому впорядкуванні¹. Тобто, механізми безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів спрямовано на визначення взаємодії та зв'язків суб'єктів відповідних суспільних відносин та способів, за допомогою яких уповноважений суб'єкт впливає на ці відносини. Невід'ємним елементом характеристики механізмів безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів є процедура такого виду безоплатної передачі вказаного майна.

Із цієї точки зору, цілком обґрунтованим є конструювання узагальнюючої теоретичної категорії «юридична процедура», що охоп-

¹ Ткачова О.К. Теоретичні основи інституційних механізмів державного управління митною справою. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=587> (дата звернення: 05.01.2021).

лює всі види правової регламентації триваючих у часі юридичних дій¹. Отже, юридична (правова) процедура (від лат. «procedo» – забезпечувати просування чого-небудь, встановлений порядок дій) – це визначений правовими нормами порядок діяльності, яка спрямована на досягнення певного юридичного результату (в тому числі, й на прийняття правових актів, укладення договорів).

Юридичні процедури використовуються у механізмі правового впорядкування як приватно-правових, так і публічно-правових відносин. При цьому, в межах останніх є наявною юридична нерівність суб'єктів, одним із яких, як правило, виступає державний орган, орган місцевого самоврядування, їх посадова чи службова особа або інший суб'єкт, якому делеговані відповідні публічно-владні повноваження держави чи місцевого самоврядування – суб'єкт публічної адміністрації.

Зважаючи на таку особливість цих правовідносин, у публічному праві юридичні процедури відіграють особливу роль. Вони встановлюють найбільш оптимальну з точки зору досягнення кінцевого результату модель діяльності суб'єктів публічно-правових відносин не тільки з огляду на економічність та оперативність вирішення питання, а й з огляду на забезпечення балансу інтересів між владними та невіддільними суб'єктами таких правовідносин, гарантуючи тим самим належну реалізацію публічно-владних функцій при дотриманні прав невіддільних суб'єктів, інтересів яких стосуватиметься реалізація відповідних повноважень. Отже, можна стверджувати, що «процедуризація» правовідносин є іманентною ознакою публічного права.

У межах цього дослідження зазначимо, що суб'єктами процедури безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів є, з одного боку, митні органи, а з іншого – установи виконання покарань та слідчі ізолятори.

Процедура безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та

¹ Алексеев С.С. Социальная ценность права в советском обществе. Москва : Юрид. лит., 1971. С. 122–123.

слідчих ізоляторів характеризується такими загальними ознаками: попередньо визначено порядок її застосування, через що досягається необхідний результат; норми, що визначають процедурну діяльність, закріплено на відповідному рівні; процедурні норми не стосуються внутрішньої сторони реалізації матеріальних норм, а лише передбачають зовнішній процес їх здійснення; нерозривність матеріальних і процедурних норм, що забезпечує взаємозалежність правотворчості та правореалізації, теорії та практики, тощо¹.

Традиційно правові процедури можна класифікувати за різними ознаками. За аналогією з адміністративним правом, їх можна класифікувати за наявністю чи відсутністю спору у відносинах між державним органом та приватною особою, правові процедури можуть бути поділені на юрисдикційні та неюрисдикційні². Неюрисдикційні провадження спрямовано на вирішення справ стосовно відносин так званого позитивного характеру, що виникають у процесі виконавчо-розпорядчої діяльності державних органів. Їх перелік, у порівнянні з юрисдикційними провадженнями, є значно ширшим, що зумовлено специфікою управлінської діяльності у різних сферах життя суспільства, розмаїттям і спеціалізацією їх суб'єктів та повноважень останніх.

За ступенем обмеження прав приватних осіб правові процедури можуть бути класифікованими на дозвольні та такі, що пов'язані з направленням процедурно встановленого повідомлення. Дозвольну систему спрямовано на забезпечення безпеки особистості, суспільства, держави, захист їхніх майнових інтересів, забезпечення виконання разом з органами державної влади управлінських функцій. Вона функціонує у тих сферах, де потрібне неухильне виконання визначених параметрів діяльності, виконання визначеної лінії поведінки. Таким чином, сутність дозвольної процедури – законодавчо встановлений порядок дій, що здійснюються суб'єктом господарювання та дозвольними органами під час проведення

¹ Державне управління: теорія і практика / В.Б. Авер'янов, В.В. Цветков, В.М. Шаповал та ін. ; за заг. ред. проф. В.Б. Авер'янова. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 432 с. С. 254.

² Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / автор-упорядн. В.П. Тимошук. Київ : Факт, 2003. 496 с. С. 24.

погодження (розгляду), оформлення, надання висновків та отримання документа дозвільного характеру, без наявності якого приватна особа не може проваджувати певні дії щодо здійснення господарської діяльності.

Відповідно, процедуру безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів можна визначити як регламентований нормами права порядок дій у сфері регулювання функціонування державних органів та їх взаємодії, спрямований на належне матеріальне забезпечення державних органів. Ця процедура є:

1) формалізованою процедурою (для її реалізації є необхідним подання визначених законом документів, проведення оцінки майна, яке може бути передано тощо);

2) неюрисдикційною процедурою (спрямована на вирішення питань позитивного характеру, що виникають у процесі виконавчорозпорядчої діяльності митних органів, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів).

Правова процедура має певну структуру – внутрішню будову – систему різноманітних стадій, розмежованих цілями, завданнями та предметом здійснюваних публічною адміністрацією управлінських дій. Процедура проходить декілька фаз розвитку, які послідовно змінюють одна одну: процедурні дії – етапи – стадії – процедура. У більшості стадій можна виокремити наявність певних безпосередніх цілей та завдань, а також коло суб'єктів їх здійснення¹.

Процедура безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів включає такі стадії:

1) ініціювання безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів;

2) прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів;

¹ Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. У 2 т. Т. 1. Загальна частина / ред. кол. В.Б. Авер'янов (голова). Київ : Юридична думка, 2004. 584 с. С. 287.

3) фактична передача майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів.

У даному підрозділі детально зупинимось на дослідженні першої стадії процедури безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів. Необхідність аналізу ініціювання безоплатної передачі відповідного майна пов'язана, насамперед, із відсутністю в чинному законодавстві чіткого регулювання питання щодо прямого обов'язку звернення Міністерства юстиції України, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, будинків дитячого типу при установах виконання покарань або обов'язку митних органів безоплатної передачі майна, або хоча б зазначення правових підстав, за яких можлива реалізація цієї процедури.

Відповідно до листа № 46980/ПІ-Б3577/27 від 22.10.2020 р., Міністерство юстиції України на запит про отримання публічної інформації повідомило, що в період 2018–2020 років Міністерство не зверталось до Кабінету Міністрів України, Державної фіскальної служби України, Державної митної служби України з метою прийняття рішення про безоплатну передачу Міністерству юстиції України, міжрегіональним територіальним управлінням, установам виконання покарань, слідчим ізоляторам, будинкам дитини при установах виконання покарань майна, вилученого митними органами, конфіскованого за рішенням суду або іншого, яке має статус «майна, оберненого в дохід держави».

При цьому, Міністерство юстиції України проінформувало, що має позитивний досвід з приводу безоплатної передачі транспортних засобів, конфіскованих за рішенням суду, на баланс міжрегіональних управлінь юстиції для забезпечення потреб органів державної виконавчої служби.

Водночас, розрахункова потреба установ виконання покарань та слідчих ізоляторів у видатках загального фонду державного бюджету за бюджетною програмою 3601020 «Виконання покарань установами і органами Державної кримінально-виконавчої служби України» була врахована у розрахунках при формуванні бюджетного запиту Міністерства юстиції України на 2020 рік.

Разом із тим, Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» (зі змінами) за бюджетною програмою 3601020 «Виконання покарань установами і органами Державної кримінально-виконавчої служби України» видатки затверджені в обсязі, що забезпечує розрахункову потребу лише на 44,5 відсотка.

Виходячи з цілей дослідження, вважаємо, що під ініціюванням безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів слід розуміти стадію процедури, в межах якої об'єктивується зацікавлений у передачі суб'єкт правовідносин (установа виконання покарань та слідчий ізолятор) шляхом порушення перед іншим суб'єктом (митним органом) питання щодо безоплатної передачі майна, яке перебуває у його розпорядженні.

Ініціюванням безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів може здійснюватися у таких формах: 1) письмове звернення; 2) постійне співробітництво (спільний наказ, розпорядження).

У процесі ініціювання може бути порушено питання щодо безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів одноразово, у відповідний період або на постійній основі.

Метою ініціювання є фактична безоплатна передача майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів задля покращення соціально-побутових умов засуджених і осіб, узятих під варту; умов проходження служби для персоналу органів Державної кримінально-виконавчої служби України; розвантаження складів від майна, яким митні органи набули права розпорядження.

Важливим елементом на цій стадії є процес обміну інформацією між митними органами та установами виконання покарань, слідчими ізоляторами, будинками дитини при установах виконання покарань. У цьому разі важливо правильно виокремити потреби установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, будинків дитячого типу при установах виконання покарань у конкретному виді майна,

яке може бути безоплатно передано митними органами. Окрім цього, визначити серед цих установ ті, які першочергово потребують такого забезпечення.

З іншої сторони, потрібно виокремити перелік майна, яке може бути передано до установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, будинків дитини при установах виконання покарань. При цьому, МК України встановлено відповідні особливості щодо надання митної інформації.

Під поняттям «митна інформація» Є.П. Бабалік пропонує розуміти офіційну документовану інформацію, яка збирається, використовується, поширюється та зберігається митними органами під час їх поточної діяльності відповідно до законодавства і характеризує явища та процеси, що відбуваються у процесі здійснення митної справи, а під дефініцією «інформаційне забезпечення митних органів» – сукупність врегульованих нормами права процедур збирання, зберігання, поширення та захисту інформації, відповідно до компетенції митних органів та їх посадових осіб з метою виконання покладених на них завдань¹.

За загальним правилом, інформація, що стосується митної справи, отримана митними органами, може використовуватися ними виключно для митних цілей і не може розголошуватися без дозволу суб'єкта, осіб чи органу, що надав таку інформацію, зокрема, передаватися третім особам, у тому числі іншим органам державної влади, крім випадків, визначених цим Кодексом та іншими законами України.

Інформація щодо підприємств, громадян, а також товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються ними через митний кордон України, що збирається, використовується та формується митними органами, вноситься до інформаційних баз даних і використовується з урахуванням обмежень, передбачених для інформації з обмеженим доступом².

¹ Бабалік Є.П. Деякі аспекти інформатизації державного управління в Україні. *Актуальні проблеми політики*. Вип. 28. Одеса : Фенікс, 2006. С. 229–232. С. 230.

² Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

Відповідно до Закону України «Про інформацію», за змістом інформація поділяється на такі види: інформація про фізичну особу; інформація довідково-енциклопедичного характеру; інформація про стан довкілля (екологічна інформація); інформація про товар (роботу, послугу); науково-технічна інформація; податкова інформація; правова інформація; статистична інформація; соціологічна інформація; інші види інформації¹.

Інформацію про майно, яким митниця набула права розпорядження, залежно від її змісту може бути віднесено одночасно до таких видів, як інформація про товари та статистична інформація.

Інформація про товар – це відомості та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару, а статистична інформація – документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства². Кожен вид інформації наділений власним правовим режимом, який визначається окремими законами (наприклад, законами України «Про державну статистику»³, «Про рекламу»⁴ тощо).

За порядком доступу інформація поділяється на: 1) відкриту інформацію; 2) інформацію з обмеженим доступом (конфіденційна, таємна та службова інформація). Обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності таких вимог: 1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

¹ Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12> (дата звернення: 26.01.2021).

² Там само.

³ Про державну статистику : Закон України від 17.09.1992 р. № 2614-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2614-12#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

⁴ Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам; 3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні¹.

У митному законодавстві визначено, що до інформації з обмеженим доступом не відносяться і не можуть становити комерційної таємниці:

1) відомості щодо конкретних експортно-імпортних операцій, згоду на оприлюднення яких надано декларантом (крім випадків віднесення таких відомостей до державної таємниці);

2) відомості, внесені декларантами до митної декларації;

3) знеособлена зведена інформація для статистичних цілей; знеособлена аналітична інформація; знеособлена інформація щодо конкретних експортно-імпортних операцій, внесених декларантами до митної декларації (включаючи інформацію, що стосується митної вартості товарів); знеособлена інформація щодо загальних питань роботи митного органу; знеособлена інформація, яка стосується правопорушень; публічне обговорення в засобах масової інформації та суспільстві питань, що стосуються митної справи.

При цьому, МК України для кожного виду інформації встановлює різний порядок та суб'єктів її надання. Так, для прикладу, інформація, вказана у пункті 3, надається та оприлюднюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, на безоплатній основі та у формі відкритих даних в обсягах, що не суперечать міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України². Дана норма має бланкетний характер та відсилає до порядку надання та оприлюднення знеособленої інформації митного характеру, який повинен бути визначений Кабінетом Міністрів України. Станом на сьогодні такий порядок не розроблено та не прийнято, що є значним недоліком, який потребує нагального вирішення.

¹ Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

Приходимо до висновку, що інформація про майно, яке може бути безоплатно передано митними органами, не підпадає під ознаки такої, що має обмежений доступ, оскільки зберігання майна, яке перебуває у статусі такого, що перейшло у дохід держави, не відноситься до експортно-імпортних операцій. Окрім цього, для надання інформації про майно, яким митниця набула права розпорядження, не вимагається згода декларанта, так як таке майно уже перейшло у власність держави в особі митного органу. Натомість інформація про майно, яким митниця набула права розпорядження, має всі ознаки знеособленої інформації, оскільки не містить прив'язки до попередніх власників такого майна (в деяких випадках, власник майна взагалі не відомий).

Вважаємо, що окрім обміну інформацією між зацікавленими суб'єктами щодо безоплатної передачі майна, яке може бути передано до установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, будинків дитячого типу при установах виконання покарань, можливо застосовувати такий рівень взаємодії, як створення спільних робочих груп, в склад яких були би включені компетентні в питаннях розпорядження майна, яке перейшло у власність держави, представники митного органу та представники пенітенціарної системи, відповідальні за комунально-побутовий напрямок в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, будинках дитини при установах виконання покарань або ж за кадрову службу (у разі, якщо майно передається для покращення умов проходження служби в Державній кримінально-виконавчій службі України).

Як слушно зазначено Прус Л.Р., станом на теперішній час значно ускладнилося інформаційно-технологічне середовище здійснення державного управління. Воно вимагає відповідного супроводу: інформаційних відносин і застосування відповідних інформаційно-технологічних засобів. У громадянському суспільстві також зростає роль інформації держави в системі соціального управління. Здійснюючи правомочності власника інформації в межах повноважень, орган виконавчої влади як суб'єкт інформаційних правових відносин забезпечує її використання громадянами і суспільством. Взаємодія суб'єктів державного управління та

недержавних суб'єктів соціального управління здійснюється шляхом поширення інформації¹.

У свою чергу, Є.П. Бабалик в дисертаційній роботі на тему «Адміністративно-правові основи інформаційного забезпечення митних органів України» вказує на те, що питання, які характеризують різні аспекти інформаційного забезпечення митних органів, мають велике теоретичне та практичне значення. Враховуючи провідну роль митниці в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності, інформаційна складова діяльності митної служби має бути домінуючою. Саме тому, митна служба України як один із основних інститутів держави бере участь у формуванні та розвитку інформаційного суспільства в цілому і розвитку системи «Електронний уряд» зокрема². Наразі, на базі Державного підприємства «СЕТАМ» функціонує он-лайн – платформа «Open market», в якій є окремий розділ під назвою «Безоплатна передача»³, де розміщується повідомлення про майно для безоплатної передачі, якому присвоюється відповідний номер. У такому повідомленні мають бути вказані: 1) дата, час розміщення повідомлення; 2) кінцевий термін звернення; 3) інформація про орган державної виконавчої служби, до якого необхідно надсилати звернення для безоплатної передачі; 4) адреса органу державної виконавчої служби, контактні дані (телефон, e-mail); 5) найменування майна, його характеристика, кількість одиниць майна, інформація про оподаткування операцій з безоплатної передачі майна, у тому числі підакцизних товарів, з посиланням на норми законодавства, номер лоту, отримувач, тощо.

При цьому, безоплатній передачі через майданчик «СЕТАМ» підлягає лише майно, вилучене митними органами за митні правопорушення та конфісковане за рішенням суду. Розпорядження таким

¹ Прус Л.Р., Інформування та консультування громадян з питань державної митної справи в євразійському економічному союзі. *Митна безпека*. 2017. № 1. С. 114. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268453165.pdf> (дата звернення: 26.01.2021).

² Бабалик Є.П. Адміністративно-правові основи інформаційного забезпечення митних органів України : автореферат. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1921/%d0%91%d0%b0%d0%b1%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%ba%20%d0%84.%20%d0%9f..pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 26.01.2021).

³ Офіційний сайт Державного підприємства «СЕТАМ». URL: <https://setam.net.ua/freetransfers> (дата звернення: 26.01.2021).

майном, відповідно до чинного законодавства, віднесено до компетенції органів державної виконавчої служби, за винятком окремих категорій товарів (зокрема, зброя, культурні цінності, прекурсори). З огляду на вищезазначене, вважаємо, що одним із ключових напрямків модернізації та вдосконалення інформаційного забезпечення митних органів повинно стати створення власної електронної бази даних щодо майна, яким митниця набула права розпорядження, з висвітленням найменування, кількості, ваги, інших характеристик такого майна, фото-світлин, обмежень або особливостей подальшого використання тощо.

У цій частині дослідження встановлено, що процедуру безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів можна визначити як регламентований нормами права порядок дій у сфері регулювання функціонування державних органів та їх взаємодії, спрямований на належне матеріальне забезпечення державних органів. Ця процедура є: 1) формалізованою процедурою; 2) неюрисдикційною процедурою.

2.2. Прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів

Із моменту ініціювання безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів шляхом подання письмового звернення або на основі постійного співробітництва розпочинається така стадія розглядуваної процедури – прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів. Ця стадія включає етап розгляду пропозиції щодо безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, та етап безпосереднього прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна конкретному суб'єктові.

На першому етапі, відповідно до п. 14 Порядку розпорядження майном, конфіскованим за рішенням суду і переданим органам

державної виконавчої служби, затвердженим Постановою КМУ від 11 липня 2002 р. № 985¹, якщо майно, в тому числі транспортні засоби, не реалізовано у порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження»², державний виконавець вносить на розгляд комісії, що утворюється у складі представників відповідного митного органу, пропозицію щодо безоплатної передачі майна: органам державної влади; закладам охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення, соціального захисту, зокрема, закладам, у яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, дитячим будинкам сімейного типу, прийомним сім'ям, будинкам дитини при установах виконання покарань; установам виконання покарань; слідчим ізоляторам; військовим формуванням; на благодійні цілі; для переробки, знищення (утилізації) такого майна³.

При цьому, вищезазначена комісія утворюється керівником органу державної виконавчої служби з: представників відповідного органу державної виконавчої служби, державної податкової інспекції у районі, місті (крім м. Києва), районної у місті, об'єднаної та спеціалізованої державної податкової інспекції головного управління ДПС, представників відповідної митниці. Факультативно до складу комісії можуть бути включені представники благодійних організацій.

Відповідно до Порядку взаємодії органів Державної виконавчої служби та митних органів при переданні майна, конфіскованого за рішеннями судів, та розпорядженні ним, затвердженого наказом Мініюсту, Держмитслужби України від 12.10.2009 р. № 1833/5/943⁴, засідання комісії відбуваються на вимогу державного виконавця

¹ Про затвердження Порядку розпорядження майном, конфіскованим за рішенням суду і переданим органам державної виконавчої служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. № 985. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/985-2002-%D0%BF/ed20200822#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

³ У Мін'юсті пояснили, як безкоштовно отримати нереалізоване конфісковане майно. URL: <https://loyer.com.ua/uk/u-min-yusti-poyasnili-yak-bezkoshtovno-otrimati-nerealizovane-konfiskovane-majno/> (дата звернення: 26.01.2021).

⁴ Про затвердження Порядку взаємодії органів державної виконавчої служби та митниць Державної фіскальної служби під час передавання майна, конфіскованого за рішеннями судів, та розпорядження ним : Наказ Міністерства юстиції України від 23.03.2018 р. № 892/5/379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0362-18#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

у встановлений ним строк та є повноважними у випадку присутності не менше 2/3 членів комісії. Рішення про можливість безоплатної передачі майна приймається комісією простою більшістю голосів. Воно має бути підписано присутніми на засіданні членами комісії та затверджено керівником відповідного органу Державної виконавчої служби. У разі, коли члени комісії не дійшли згоди, вирішальним є голос голови комісії.

Комісією може бути прийнято рішення про недоцільність безоплатної передачі майна у тому випадку, коли розмір податків і зборів майна перевищує його ринкову вартість, визначену рецензентом¹.

Закінчується перший етап надсиланням всім органам/організаціям, представники яких входять до складу комісії. Позитивною є практика розміщення повідомлення щодо можливості безоплатної передачі майна на «OpenMarket» (веб-сайт із питань реалізації арештованого державними виконавцями майна). Повідомленню про безоплатну передачу майна присвоюється порядковий номер, в якому зазначаються: дата, час розміщення повідомлення; кінцевий термін звернення, орган державної виконавчої служби, до якого необхідно надсилати звернення для безоплатної передачі, його адреса, телефон, e-mail; назва, дата видачі та номер виконавчого документу; найменування майна, його характеристика; кількість; інформація про оподаткування операцій із безоплатної передачі майна, у тому числі підакцизних товарів, із посиланням на норми законодавства; номер лоту, треті торги по якому не відбулися; отримувач майна. Якщо протягом місяця з моменту розміщення повідомлення жодна з осіб, яким надано право безоплатного отримання майна, не звернулася до державного виконавця щодо його отримання або у випадку, якщо за рішенням комісії майно не було безоплатно передано жодній з осіб, які виявили бажання його отримати, державний виконавець виносить на розгляд комісії питання щодо знищення або утилізації майна².

¹ Роз'яснення з приводу безоплатної передачі нереалізованого конфіскованого майна. URL: <https://setam.net.ua/bezoplatna-peredacha> (дата звернення: 26.01.2021).

² Про затвердження Порядку розпорядження майном, конфіскованим за рішенням суду і переданим органам державної виконавчої служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. № 985. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/985-2002-%D0%BF/ed20200822#Text>. (дата звернення: 26.01.2021 р.).

Цікавою є практика безоплатної передачі транспортних засобів на підставі рішення суду. Так, зацікавлений в отриманні допомоги суб'єкт, звертався до комісії, створеної в органі Державної виконавчої служби щодо передачі йому на безоплатні основі транспортного засобу. В свою чергу, комісія готувала відповідне подання до суду. В результаті цього суди приймали рішення про передачу в установленому законом порядку безоплатно відповідного транспортного засобу, без права відчуження та без сплати митних платежів до органу державної влади в особі суб'єктів, які ініціювали таку передачу. Прикладами такого досвіду можуть слугувати судові рішення у справах № 521/4494/13-п¹, № 521/22433/14-п²; № 521/1877/13-п³; № 1519/23595/2012⁴ тощо.

Щодо безоплатної передачі майна на підставі рішення КМУ потрібно зазначити наступне. Компетенція КМУ щодо прийняття рішення про безоплатну передачу майна передбачена Порядком обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.1998 р. № 1340⁵. Формою прийняття рішення є розпорядження. Об'єктом передачі можуть бути товарно-матеріальні цінності, крім тих, обіг яких обмежено законом. Утримувачами допомоги є державні органи, установи й організації.

До безоплатної передачі майна можна віднести й передачу майна митними органами до відповідних компетентних органів для подальшого розпорядження деякими групами товарів, спосіб розпорядження якими чітко визначений у законодавстві (зокрема, мова

¹ Постанова Малиновського районного суду м. Одеси від 12.02.2015 р. справа № 521/4494/13-п. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42625185> (дата звернення: 26.01.2021).

² Постанова Малиновського районного суду м. Одеси від 14.01.2015 р. справа № 521/22433/14-п. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42226436> (дата звернення: 26.01.2021).

³ Постанова Малиновського районного суду м. Одеси від 12.02.2015 р. справа № 521/1877/13-п. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42625179> (дата звернення: 26.01.2021).

⁴ Постанова Малиновського районного суду м. Одеси від 12.02.2015 р. справа № 1519/23595/2012. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42625203> (дата звернення: 26.01.2021).

⁵ Про порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.1998 р. № 1340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1340-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

йде про культурні цінності, дорогоцінні метали та каміння, зброю, валютні цінності).

Відповідно до МК України, валюта України, іноземна валюта, конфіскована за рішенням суду, а також валюта України, іноземна валюта, за якою власник або уповноважена ним особа не звернулася протягом строків зберігання, перераховується до державного бюджету. Банківські та дорогоцінні метали, дорогоцінне каміння, дорогоцінне каміння органогенного утворення, напівдорогоцінне каміння, що переходять у власність держави, передаються органами, які здійснили їх вилучення або зберігають їх, до Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння України в порядку, визначеному законодавством¹.

Необхідно сказати, що за загальним правилом безоплатно передане майно може відчужуватись виключно за умови сплати мита та інших податків і зборів, передбачених законодавством під час його ввезення на територію України. При цьому, передача безоплатно отриманого майна між структурними підрозділами (територіальними органами) в межах одного державного органу не вважається відчуженням. Окремо потрібно зупинитись на покритті витрат, пов'язаних із безоплатною передачею майна. Відповідно до ч. 11 ст. 243 МК України передбачено, що переробка, утилізація та знищення товарів здійснюються за кошти державного бюджету. В цьому переліку не вказано про безоплатну передачу, яка також може передбачати відповідні витрати, пов'язані зі завантаженням, переміщенням майна. Тобто, на відміну від інших способів розпорядження майном, що перейшло у власність держави, питання покриття витрат, пов'язаних із безоплатною передачею (зокрема, витрат на завантаження, переміщення майна) не вирішено.

Таким чином, на першому етапі стадії прийняття рішення щодо можливої безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, здійснюються такі процедурні дії:

– створення відповідної комісії та опрацювання необхідних документів;

¹ Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

- проведення засідання комісії;
- оформлення рішення комісії та його надсилання зацікавленим суб'єктам;
- розгляд комісією зауважень та коментарів, поданих стосовно можливості безоплатної передачі конкретного майна.

На другому етапі приймається рішення про передачу майна установ виконання покарань та слідчим ізоляторам. Вказаний етап ознаменовано закінченням місячного терміну з моменту розміщення повідомлення про безоплатну передачу майна. Як наслідок, установи виконання покарань та слідчі ізолятори мають набути статусу заявника. Згодом, має відбутися засідання комісії щодо конкретної передачі визначеного майна визначеному суб'єктові (для цілей цього дослідження – установі виконання покарань або слідчому ізолятору).

Обов'язком комісії є повідомлення представника установи виконання покарань та слідчого ізолятора про дату та час розгляду заяви комісією. При цьому, заявник має право бути присутнім під час розгляду комісією його заяви¹.

Ця стадія закінчується прийняттям рішення про підтвердження можливості або неможливості безоплатної передачі майна, яке набуто митницею у розпорядження, заявникові – установі виконання покарань або слідчому ізолятору. Інформація про прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна одночасно оприлюднюється на веб-сайті з питань реалізації арештованого державними виконавцями майна у десятиденний термін із дня прийняття відповідного рішення із зазначенням безпосереднього отримувача майна.

По суті, рішення щодо безоплатної передачі майна, яке набуто митницею у розпорядження, установі виконання кримінальних покарань або слідчому ізолятору є різновидом внутрішньо-організаційного акту. Це рішення приймається комісією в односторонньому порядку, стосується конкретної справи й спрямовується на її вирішення.

¹ Про затвердження Порядку розпорядження майном, конфіскованим за рішенням суду і переданим органам державної виконавчої служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. № 985. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/985-2002-%D0%BF/ed20200822#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

Юридичне значення рішення щодо безоплатної передачі майна, яке набуто митницею у розпорядження, установі виконання покарань або слідчому ізолятору, як різновиду внутрішньо-організаційного акту виражено в наступному:

1) спрямованість на виникнення, зміну та припинення прав, обов'язків органів державної влади, що прямо не впливає на права та інтереси приватних осіб;

2) його прийняттям завершується юрисдикційна процедура;

3) шляхом його прийняття здійснюється реалізація повноважень суб'єктів щодо розпорядження майна, набутого державою.

Необхідно зазначити, що рішення комісії щодо безоплатної передачі майна, яке набуто митницею у розпорядження, установі виконання покарань або слідчому ізолятору характеризується і такими ознаками, як:

1) конкретність (індивідуальність) – завжди стосується конкретної справи та майна, спрямовується на вирішення порядку його розпорядження. Вказаний акт як результат правозастосування адресований конкретним суб'єктам, тобто, є формально обов'язковим, оскільки розрахований на врегулювання лише конкретної життєвої ситуації;

2) внутрішня дія (внутрішньо-орієнтованість) – означає спрямованість дії на вирішення питань функціонування суб'єктам публічної адміністрації, службових розпоряджень тощо.

У науці адміністративного права немає єдиного підходу до переліку вимог, яким має відповідати внутрішньо-організаційний акт, як і немає єдності з приводу їх поділу. Загалом, вимоги до таких актів можна охарактеризувати як певні умови, з якими пов'язується чинність актів. Виділяються такі групи вимог до внутрішньо-організаційних актів:

1) загальні вимоги (яким повинні відповідати всі акти); додаткові або спеціальні вимоги (ставляться до певних груп актів); вимоги організаційно-технічного характеру¹;

2) формальні (компетенція, процедура видання, форма акту) та матеріальні (стосуються його змісту, забезпечуючи як наслідок

¹ Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. У 2 т. Том 1. Загальна частина / за ред. В.Б. Авер'янова. Київ : Юридична думка, 2004. 584 с. С. 281

узгодження сформульованих у ньому положень зі змістом чинних нормативних актів)¹;

3) юридичні (вимоги, які тягнуть за собою юридично значимі наслідки) та неюридичні (вимоги, які не тягнуть за собою юридично значимих наслідків: а) лінгвістичні вимоги; б) лексичні вимоги; в) технічні вимоги; г) логічні вимоги)².

Хоча нормативно не встановлено чіткого переліку чинників, які мають бути враховані під час прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна, яке набуто митницею у розпорядження, установі виконання покарань або слідчому ізолятору, проте, таке рішення потрібно приймати:

1) безсторонньо (неупереджено) – комісія при прийнятті рішення має керуватись публічними інтересами, не мати упередженого ставлення до заявника. З метою забезпечення реального виконання безсторонності при прийнятті рішення чинним законодавством встановлюються певні обмеження, наприклад, вимоги щодо політичної нейтральності; конфлікт інтересів, в умовах якого заборонено приймати відповідні акти;

2) добросовісно – комісія та її члени при прийнятті рішення повинні діяти добросовісно, чесно, старанно і сумлінно виконувати свої обов'язки. Добросовісність передбачає обов'язок діяти зі щирим наміром до реалізації повноважень, досягнення поставлених цілей і справедливих результатів, з відданістю визначеним законом меті та завданням діяльності, передбачувано, без корисливих прагнень досягти персональної вигоди, привілеїв або переваг через прийняття рішення;³

3) розсудливо – означає, що рішення не може суперечити загальним законам логіки та здоровому глузду⁴, загальноприйнятим моральним засадам суспільства;

¹ Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право : навчальний посібник. Київ : Ваіте, 2014. 376 с. С. 270–278.

² Мандюк О.О. Індивідуальні адміністративні акти: теорія та практика застосування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2017. 213 с. С. 48–49.

³ Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право : навчальний посібник. Київ : Ваіте, 2014. 376 с. С. 273.

⁴ Мандюк О.О. Індивідуальні адміністративні акти: теорія та практика застосування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2017. 213 с. С. 48–49.

4) із дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації – це положення уособлює зміст ст. 21, 24 Конституції України та передбачає обов’язок комісії та її членів забезпечувати однакове ставлення до всіх осіб. Відповідно до ст. 5 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»¹ формами дискримінації є: пряма дискримінація; непряма дискримінація; підбурювання до дискримінації; пособництво у дискримінації; утиск.

Виключенням із цього є застосування розумного пристосування (запровадження, якщо це потрібно в конкретному випадку, необхідних модифікацій та адаптацій з метою забезпечення реалізації окремими особами своїх прав нарівні з іншими) та позитивних дій (спеціальних тимчасових заходів, що мають правомірну, об’єктивно обґрунтовану мету, спрямовану на усунення юридичної чи фактичної нерівності у можливостях для особи та/або групи осіб реалізовувати на рівних підставах права і свободи);

5) пропорційно, зокрема, із дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для публічних інтересів і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення тощо.

Питання включення до етапу прийняття рішення процедурних дій з оскарження належить до дискусійних в адміністративному праві.

Процедурні дії з оскарження рішення комісії визначаються як факультативні², оскільки оскарження є суб’єктивним правом заінтересованих осіб і вирішується ними самостійно. Водночас, зміна в оскарженні суб’єктного складу, статусу учасників провадження, завдань тощо дає нам підстави говорити про оскарження також як про окремий вид адміністративної процедури³. Крім того, існує можливість оскарження адміністративного акту й в судовому порядку.

Таким чином, на етапі прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна, яке набуто митницею у розпорядження, установі

¹ Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 32. Ст. 412.

² Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії : монографія. Київ : Конус-Ю, 2010. 296 с. С. 73.

³ Там само. С. 71.

виконання покарань або слідчому ізолятору проводяться такі процедурні дії:

- 1) розгляд отриманих комісією заявок та прийняття рішення;
- 2) оприлюднення прийнятого рішення у відповідному порядку.

У цій частині дослідження зазначено, що стадія прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів включає етап розгляду пропозиції щодо безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, та етап безпосереднього прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна конкретному суб'єктові. Встановлено, що на першому етапі стадії прийняття рішення щодо можливої безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, здійснюються такі процедурні дії: створення відповідної комісії та опрацювання необхідних документів; проведення засідання комісії; оформлення рішення комісії та його надсилання зацікавленим суб'єктам; розгляд комісією зауважень та коментарів, поданих стосовно можливості безоплатної передачі конкретного майна. На етапі прийняття рішення щодо безоплатної передачі майна, яке набуто митницею у розпорядження, установі виконання покарань або слідчому ізолятору проводяться такі процедурні дії: розгляд отриманих комісією заявок та прийняття рішення; оприлюднення прийнятого рішення у відповідному порядку.

2.3. Фактична передача майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів

Фактична передача майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів не врегульована на рівні законодавчих актів. Із використанням норм загального законодавства щодо складського та бухгалтерського обліку, а також процедури розпорядження майном нам вдалось сформулювати наступні міркування.

Підставою для видачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів

є прийняте уповноваженим суб'єктом рішення про його видачу (протокол комісії, погодження начальника митниці або особи, яка виконує його повноваження), а також оформлена в установленому законом порядку видаткова накладна, вимога щодо оформлення якої врегульована Порядком роботи складу митного органу, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 30.05.2012 р. № 627¹.

Етапами стадії фактичної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів є:

- 1) оформлення видаткових документів;
- 2) забезпечення доступу на склад митниці;
- 3) підготовка майна до видачі;
- 4) завантаження майна;

5) організація та фактичне переміщення майна до установи виконання покарань, слідчого ізолятора, дитячого будинку при установах виконання покарань.

Форма видаткової накладної не затверджена жодним нормативно-правовим актом. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що видаткова накладна відноситься до первинних документів, під якими розуміють документи, які містять відомості про господарську операцію. Вимоги до видаткової накладної, як і до будь-якого первинного документа, передбачено ч. 2 ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Такі вимоги включають:

- назву документа (форми);
- дату складання;
- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції; посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції та правильність її оформлення;
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції та правильність її оформлення;

¹ Порядок роботи складу митного органу : наказ Міністерства юстиції України від 30.05.2012 р. № 627. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1097-12#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

– особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Залежно від характеру операції до первинних документів можуть бути включені додаткові реквізити: ідентифікаційний код підприємства, установи з Державного реєстру, номер документа, підстава для здійснення операцій, дані про документ, що засвідчує особу-одержувача тощо¹.

Первинні документи можуть бути складені у паперовій або в електронній формі та повинні мати обов'язкові реквізити, якщо інше не передбачено окремими законодавчими актами України. Первинні документи, складені в електронній формі, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг. Неістотні недоліки в документах, що містять відомості про господарську операцію, не є підставою для невизнання господарської операції, за умови, що такі недоліки не перешкоджають можливості ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції, та містять відомості про дату складання документа, назву підприємства, від імені якого складено документ, зміст та обсяг господарської операції тощо².

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про інформацію», документом є матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі³.

Крім зазначеного закону, поняття «документ» розкрито цілою низкою нормативно-правових актів:

1) згідно із Законом України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР, документом є матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації, зафіксованої на папері, магнітній, кіно-, фотоплівці, оптичному диску або іншому носієві⁴;

¹ Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² Там само.

³ Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

⁴ Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/32/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 26.01.2021).

2) Законом України «Про обов'язковий примірник документів» від 09.04.1999 р. № 595-ХІV визначено, що документом є документарна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації, зафіксованої на папері, магнітній, кіно-, фотоплівці, оптичному диску або іншому носієві¹;

3) модельний бібліотечний кодекс для держав-учасниць СНД (частина друга) від 08.12.1998 р. визначає документ в якості матеріального об'єкту із зафіксованою на ньому інформацією у вигляді тексту, звукозапису або зображення, призначеного для передачі в часі та просторі з метою зберігання та громадського використання².

Враховуючи те, що будь-які відомості та/або дані можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді, доходимо до висновку про можливість існування документа в електронному вигляді.

На думку М.Н. Костомарова, слушним є використання терміну «електронна форма документа», тому що електронний документ є лише проміжним станом, тимчасовою формою зберігання складових елементів документа у пам'яті комп'ютера³. Логічним видається висновок А.П. Вершиніна, яким запропоновано визначення електронного документа як інформації, що зафіксована на електронних носіях, що містить реквізити, котрі дозволяють її ідентифікувати. Зміст електронного документа не відрізняє його від документа на паперовому носієві, а відмінністю є форма, яка з'являється в технічних елементах і є властивою носієві інформації⁴.

Головна відмінність електронного документа від традиційного полягає в тому, що немає жорсткої прив'язки документа до матеріального носія. Ця відмінність визначається особливостями

¹ Про обов'язковий примірник документів : Закон України від 09.04.1999 р. № 595-ХІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-14/ed20121212/find?text=%C4%EЕ%EA%F3%EC%E5%ED%F2> (дата звернення: 26.01.2021).

² Модельний бібліотечний кодекс для держав-учасниць СНД (частина друга) : Міжнародний документ від 08.12.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_e55/ed20080403/find?text=%C4%EЕ%EA%F3%EC%E5%ED%F2 (дата звернення: 26.01.2021).

³ Костомаров М.Н. Документ в системе информационного менеджмента. *Делопротоизводство*. 1998. № 1. С. 22–31.

⁴ Вершинин А.П. Электронный документ: правовая форма и доказательство в суде : учеб.-практ. пособ. Москва : ООО «Городец-Издат», 2000. 248 с. С. 40.

організації електронних документів і технологією фіксації їх змістової інформації. Особливості інформаційної цифрової технології дають можливість миттєво і неодноразово копіювати й передавати електронний документ через комунікаційні канали зв'язку. Матеріальний носій, на відміну від паперового, може використовуватися неодноразово для запису різних документів.

Окрім того, істотна відмінність електронного документа від паперового полягає в тому, що зафіксовану на матеріальному носії інформацію з реквізитами в електронній цифровій формі, а також її наявність і місцезнаходження на носії неможливо безпосередньо й однозначно сприймати органами почуттів людини і, тим більше, її власноручно підписати або ідентифікувати без відповідних програмно-апаратних засобів. Технологія виготовлення, зберігання та передачі електронних документів істотно відрізняється від письмових документів, і тому реквізити традиційних документів (підпис керівника, банківські реквізити сторін тощо) не завжди є прийнятними для них¹. Тому стосовно електронних документів тільки кваліфікований електронний підпис повною мірою може виконувати функції реквізиту в рамках Закону України «Про електронні довірчі послуги».

Аналізуючи чинне законодавство, констатуємо можливість оформлення видаткових накладних, як первинних документів, в електронній формі з обов'язком на вимогу правоохоронних чи контролюючих органів виготовлення паперової копії видаткової накладної.

Видаткова накладна оформлюється в трьох примірниках, один видається отримувачу майна, другий повертається до бухгалтерії митниці та є підставою для списання виданого майна з бухгалтерського обліку, третій – залишається на складі (у випадку, якщо майно перебувало на відповідальному зберіганні у підприємства, яке надає відповідні послуги на підставі договору).

Оскільки митні органи та установи виконання покарань, слідчі ізолятори, будинки дитини при установах виконання покарань

¹ Ільницький М.П. Адміністративно-правове регулювання електронного урядування у сфері публічного управління в Україні. Ужгород, 2017. 215 с. С. 158.

віднесені до категорії державних органів, і, відповідно, фінансуються в основному за рахунок коштів Державного бюджету України, виникають логічні питання: хто забезпечує переміщення майна? За чий рахунок це здійснюється?

Відповідно до Бюджетного кодексу України, кошторисом є основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень. Ст. 47 передбачено, що розпорядники бюджетних коштів одержують бюджетні асигнування, що є підставою для затвердження кошторисів, відповідно до затвердженого розпису бюджету. Тобто, розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання та здійснюють платежі тільки в межах бюджетних асигнувань, встановлених кошторисами¹.

Це означає, що витрати на переміщення майна, яке безоплатно передано до установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, будинкам дитини при установах виконання покарань, повинні бути закладені в кошторисі державного органу на відповідний рік. Для установ виконання покарань ще, як варіант, кошти на транспортування можуть бути використанні зі спеціального фонду.

У даному випадку можливе переміщення майна, яке безоплатно передано митними органами до установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, будинків дитини при установах виконання покарань шляхом залучення суб'єктів, які надають відповідні послуги (транспортування, розвантаження, завантаження) або ж власними силами, із використанням службового транспорту (за наявності).

Якщо послуги надаються із залученням суб'єктів, необхідно укласти з ними договір, в умовах якого в обов'язковому порядку передбачити відповідальність за збереження майна, яке підлягає переміщенню. Важливо перевірити завчасно дані про працівників, якими будуть надаватись такі послуги (водій, вантажник), оскільки, так

¹ Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

само, як на території складу митниці встановлюються зони митного контролю, відповідні обмеження є й щодо пропускнуго режиму на територію установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, будинків дитини при установах виконання покарань.

Оскільки на складах митного органу утворюються зони митного контролю, доступ до складів митного органу сторонніх осіб повинен бути обмежений і здійснюватися виключно у порядку, встановленому ст. 332 МК України. Забезпечення доступу на склад митниці осіб, які не забезпечують його роботу, здійснюється за присутності завідувача складом Митниці з дозволу керівника Митниці чи особи, яка виконує його обов'язки. При здійсненні в установленому порядку перевірки складу контролюючими / перевіряючими органами огляд складів митного органу в обов'язковому порядку фіксується актом про результати проведення перевірки на складі митного органу, який складається за встановленою формою.

Із метою організації належного зберігання товарів, транспортних засобів комерційного призначення, вважаємо за доцільне на основі аналізу норм чинного законодавства, якими врегульовано відносини щодо зберігання майна, виокремити основні правила зберігання товарів на складах митних органів.

По-перше, заявлені у різні митні режими товари зберігаються на складах митних органів окремо, з дотриманням норм митного законодавства.

По-друге, термін зберігання товарів на складі митного органу обмежено строками, встановленими митним законодавством залежно від виду та/або статусу товару й підстав його розміщення.

По-третє, обов'язком митного органу є передача товарів, які через свої властивості не можуть бути збережені на складі митного органу, на зберігання підприємствам, на складах котрих створено необхідні для цього умови.

По-четверте, визначено чіткий перелік операцій з товарами, що зберігаються на складах митних органів підприємствами, які визначаються митним законодавством.

По-п'яте, можливість видачі товару зі складу митного органу наявна лише після його митного оформлення, відшкодування

витрат митних органів на їх зберігання, сплату відповідних митних платежів.

Особливості підготовки майна до видачі регулювались Наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку передачі митними органами майна, конфіскованого за рішеннями судів, органам державної виконавчої служби» від 17.08.2001 р. № 46/5/571¹, Наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку взаємодії органів державної виконавчої служби та митних органів при переданні майна, конфіскованого за рішеннями судів» від 12.10.2009 р. № 1833/5/943², проте наразі такі акти втратили чинність.

Порядком взаємодії органів Державної виконавчої служби та митниць Державної фіскальної служби під час передавання майна, конфіскованого за рішеннями судів, та розпорядженням ним, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 23.03.2018 р. № 892/5/379, визначено, що передача конфіскованого майна від зберігача уповноваженому державному підприємству здійснюється згідно з пунктом 10 Порядку обліку майна³. Вказаним порядком передбачено, що Державний виконавець зобов'язаний підготувати документи для передачі майна на реалізацію у строк до п'яти робочих днів з дня надходження від митниці погодження звіту про оцінку майна.

У разі зберігання майна митницею державний виконавець протягом трьох робочих днів із дня надходження погодження звіту про оцінку майна повідомляє митниці про дату передачі майна підприємству, яке, відповідно до законодавства, уповноважене здійснювати реалізацію арештованого майна (далі – підприємство),

¹ Про затвердження Порядку передачі митними органами майна, конфіскованого за рішеннями судів, органам державної виконавчої служби : Наказ Міністерства юстиції України від 17.08.2001 р. № 46/5/571. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0720-01#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² Про затвердження Порядку взаємодії органів державної виконавчої служби та митниць органів при переданні майна, конфіскованого за рішеннями судів : Наказ Міністерства юстиції України від 12.10.2009 р. № 1833/5/943. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0978-09#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

³ Про затвердження Порядку взаємодії органів державної виконавчої служби та митниць Державної фіскальної служби під час передавання майна, конфіскованого за рішеннями судів : Наказ Міністерства юстиції України від 23.03.2018 р. № 892/5/379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0362-18#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

узгоджену з підприємством. Повідомлення про передачу майна надсилається не пізніше, ніж за три робочих дні до запланованої дати передачі майна. У встановлений державним виконавцем строк митниця зобов'язана передати майно підприємству, а підприємство прийняти його. Приймання-передача майна здійснюється в присутності державного виконавця.

За результатами приймання-передачі майна складається акт, в якому зазначаються, зокрема, кількість/вага майна, його вартість, визначена суб'єктом оціночної діяльності та узгоджена з митницею. Акт підписується представниками митниці, підприємства та державним виконавцем. Виконання навантажувальних робіт і транспортування майна здійснює підприємство. Митниця оформлює видаткову накладну на майно, яке представник підприємства отримує на підставі матеріальної довіреності за встановленою формою¹.

Законодавством України порядок використання майна, безоплатно переданого установам виконання покарань та слідчим ізоляторам, не визначений. Натомість, відповідно до ч. 1 п. 17 Постанови Кабінету Міністрів України «Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним» від 25.08.1998 р. № 1340, майно, що перейшло у власність держави та отримане безоплатно відповідними юридичними особами, повинно відображатися в бухгалтерському обліку та звітності в порядку, встановленому законодавством.

У цій частині дослідження встановлено, що стадія передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів складається з таких етапів: оформлення видаткових документів; забезпечення доступу на склад митниці; підготовка майна до видачі; завантаження майна; організація та фактичне переміщення майна до установи виконання покарань, слідчого ізолятора, дитячого будинку при установах виконання покарань.

¹ Про порядок обліку, зберігання, оцінки вилученого митницями майна, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передачі цього майна органам державної виконавчої служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2001 р. № 1724. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1724-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

2.4. Контроль за використанням майна, безоплатно переданого установам виконання покарань та слідчим ізоляторам

Загалом, термін «контроль» у праві відображає дотримання законності у конкретно визначених суспільних відносинах із конкретно визначеним їх складом.

Ефективність здійснення контролю опосередковує якість публічного адміністрування. Контроль у широкому розумінні можна визначити як діяльність щодо забезпечення відповідності стану керованого суб'єкта закону та відповідності функціонування суб'єктів права закону.

У теорії адміністративного права виокремлено наступні специфікації використання терміну «контроль»:

1) контроль є функцією, сутність якої полягає у своєчасному виявленні та усуненні факторів, які заважають ефективному здійсненню публічного адміністрування та унеможливають забезпечення належного рівня правозастосовної діяльності;

2) контроль є специфічною діяльністю, сутність якої полягає в активній взаємодії контролюючого суб'єкта з підконтрольним суб'єктом, що здійснюється на засадах законності, оперативності, економічності, доцільності, професійної обґрунтованості, яку спрямовано на досягнення мети публічного адміністрування;

3) контроль є системою спостережень та перевірок, сутність якої полягає у встановленні відповідності стану об'єкта, що підлягає контролю, прийнятим правилам, виокремленні допущених відхилень від цих правил, а також відхилень від загальних принципів організації та регулювання;

4) контроль є засобом забезпечення законності у діяльності публічної адміністрації, сутність якого реалізується через спеціальну систему органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, на яку покладено обов'язки щодо підтримки й зміцнення законності та дисципліни у діяльності суб'єкта владних повноважень.

Кожна із вказаних дефініцій терміну «контроль» є правильною. При цьому, відмінність між ними проявляється у виборі основної ознаки. Метою здійснення контролю є:

- набуття об'єктивної інформації про стан дотримання законності;
- дослідження набутої інформації на предмет виявлення та припинення фактів порушень чинного законодавства, встановлення причин та умов, що сприяють їх вчиненню;
- порівняння досягнутих результатів із попередніми та очікуваними;
- недопущення нових порушень і шкідливих наслідків у правозастовній сфері;
- виявлення осіб, винних у порушенні належного стану публічного адміністрування.

Контроль за цільовим використанням майна, переданого безоплатно, покладається на державні органи, установи, організації, що його отримали, а також на контролюючі та правоохоронні органи у межах їх компетенції. За неправомірне чи нецільове використання, втрату або невідображення в обліку отриманого безоплатно майна, а також за інші порушення під час поводження із ним юридичні особи, які його отримали, несуть адміністративну, цивільну або кримінальну відповідальність згідно із законом¹.

Згідно з Типовими штатними нормативами слідчих ізоляторів та установ виконання покарань, які також виконують функції слідчих ізоляторів, затверджених Наказом Міністерства юстиції України № 412/5 від 05 лютого 2020 р., ведення бухгалтерському обліку та звітності покладено на Відділ (сектор) фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку, до якого входять такі категорії посад: головний бухгалтер – начальник відділу (сектору), заступник начальника відділу, провідний бухгалтер, бухгалтер, економіст з фінансової роботи, касир. Даним Наказом також визначено, що загальна чисельність посад працівників відділу (сектору) (за винятком посад

¹ Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.1998 р. № 1340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1340-98-%D0%BF#n85> (дата звернення: 26.01.2021).

начальника відділу (сектору), заступника начальника відділу та касира), які утримуються за рахунок загального фонду бюджету, визначається з розрахунку одна посада працівника відділу (сектору) на кожні 250 одиниць штатної чисельності персоналу, який утримується за рахунок загального фонду бюджету, та середньоспискової чисельності взятих під варту і засуджених у СІЗО (УВП) (за загальної їх чисельності до 1000 осіб включно)¹.

Аналізуючи бухгалтерську звітність і фінансовий аналіз «Державної Установи «Одеський слідчий ізолятор» за 2019–2020 р.² констатуємо, що майно, яке перейшло у власність держави та отримано безоплатно відповідною юридичною особою, відсутнє. Це дає змогу зробити наступні висновки: 1) жодне майно, яке перейшло у власність держави, не було набуто установами виконання покарань та слідчими ізоляторами; 2) вказаною установою було порушено ч. 1 п. 17 Постанови Кабінету Міністрів України «Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним» від 05.08.1998 р. № 1340 в частині порядку оформлення бухгалтерському обліку та звітності.

Із метою дослідження особливостей контролю за цільовим використанням майна, переданого безоплатно установам виконання покарань та слідчим ізоляторам, необхідним є дослідження змісту поняття «цільове призначення». На законодавчому рівні нормативно закріпленими є поняття:

1) «цільове призначення (використання) коштів», під яким розуміють використання коштів, отриманих від здійснення ліцензованого виду діяльності в рамках виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільного інтересу у випадку їх покладення Кабінетом Міністрів України у напрямках та обсягах,

¹ Про затвердження Інструкції з організаційно-штатної роботи в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, воєнізованих формуваннях, навчальних закладах, інших підприємствах, установах і організаціях, створених для забезпечення виконання завдань Державної кримінально-виконавчої служби України : Наказ Міністерства юстиції України від 05.02.2020 р. № 412/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0145-20#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² «Державна Установа «Одеський слідчий ізолятор»: бухгалтерська звітність і фінансовий аналіз за 2019–2020 рр. Звітність українських підприємств. URL: https://zvitrnist.com/08564162_DERZHAVNA_USTANOVA_ODESKYY_SLIDCHYY_IZOLYATOR#zvitrnist (дата звернення: 26.01.2021).

визначених складовими регульованої ціни, встановленої НКРЕКП, або іншими джерелами фінансування¹;

2) «цільове призначення земельної ділянки», що означає а) допустимі напрями використання земельної ділянки відповідно до встановлених законом вимог щодо використання земель відповідної категорії та визначеного виду цільового призначення², б) використання земельної ділянки за призначенням, визначеним на підставі документації із землеустрою, у встановленому законодавством порядку³.

Земельним кодексом України закріплено категорії земель за основним цільовим призначенням (ст. 19)⁴. Крім того, наказом Держкомзему від 23.07.2010 р. № 548 затверджено Класифікацію видів цільового призначення земель, метою використання якої є забезпечення обліку земельних ділянок за видами цільового призначення у державному земельному кадастрі⁵. На міжнародному рівні термін «цільове призначення» закріплено Регламентом Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2017/745 від 5 квітня 2017 року про медичні вироби, відповідно до котрого, цільове призначення означає використання, для якого призначений виріб згідно із даними, наданими виробником на етикетці, в інструкціях із використання або у промоційних чи торговельних матеріалах або заявах, а також яке визначене виробником під час клінічного оцінювання⁶.

¹ Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії : Постанова Нацком. енергетики від 27.12.2017 р. № 1467. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1467874-17/ed20171227#n24> (дата звернення: 26.01.2021).

² Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15/ed20210724#n29> (дата звернення: 26.01.2021).

³ Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/ed20130401#n775> (дата звернення: 26.01.2021).

⁴ Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

⁵ Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель : Наказ Держкомзему від 23.07.2010 р. № 548. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1011-10#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

⁶ Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2017/745 від 5 квітня 2017 року про медичні вироби, внесення змін до Директиви 2001/83/ЄС, Регламенту (ЄС) № 178/2002 і Регламенту (ЄС) № 1223/2009 та скасування директив Ради 90/385/ЄЕС і 93/42/ЄЕС : Міжнародний документ від 05.04.2017 р. № 2017/745. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_012-17/ed20170405#n71 (дата звернення: 26.01.2021).

Таким чином, за відсутності прямої вказівки закону, приходимо до висновку, що цільовим призначенням майна (валютні цінності, контрафактні товари, об'єкти права інтелектуальної та транспортні засоби комерційного призначення тощо) є використання майна відповідно до основної мети його створення. Зазначимо, що контроль за цільовим використанням майна, переданого установам виконання покарань і слідчим ізоляторам має здійснюватися відповідно до загальноприйнятих принципів.

У науковій літературі існують різні думки щодо визначення поняття «принцип». Загалом, у перекладі з латинської мови «принцип» означає «початок», «першооснова», «первинність». Принцип є основною підвалиною функціонування будь-якої соціальної системи (у тому числі – правової), вплив якої поширюються на всі елементи цієї системи та детермінує їх характерні риси. Термін «принцип» у перекладі з латинської мови означає «початок», «першооснова», «первинність»¹. Принципи несуть у собі інформацію щодо основоположних соціально-правових ідей, які панують у суспільстві у конкретно-історичний період, впливають на світогляд та спрямовують поведінку особистості.

У тлумачному словнику української мови, «принцип» визначається як основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку; особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось².

На думку П.М. Рабіновича та М.І. Хавронюка, принципи є своєрідною перехідною площиною від права до норм етики і моралі в діяльності державних органів, проміжною ланкою, що поєднує суспільні здобутки цивілізації з практичною реалізацією норми права³. Л.С. Явичем зазначено, що принципами необхідно вважати ідеї, теоретичні, нормативно-керівні положення того чи іншого

¹ Теория права и государства : учеб. / под ред. В.В. Лазарева. Москва : Изд-во БЕК, 2001. 520 с. С. 40.

² Куньч З.Й. Універсальний словник української мови. Тернопіль : Навчальна книга, 2007. 848 с. С. 143.

³ Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина : навчальний посібник. Київ : Атака, 2004. 464 с. С. 307.

виду людської діяльності, які конкретизуються в змістові правових норм та об'єктивно зумовлені матеріальними умовами існування суспільства¹.

Призначення принципів у праві полягає у тому, щоб здійснювати узагальнене закріплення засад суспільного ладу; забезпечувати однотипне формулювання норм права; забезпечувати їх вплив на суспільні відносини шляхом правового регулювання та інших видів правового впливу².

У правовій доктрині сформувались дві концепції тлумачення принципів права. Згідно з першою концепцією, що побудована на теорії позитивізму, принципи права – це ідеї, теоретичні, нормативно-керівні положення того чи іншого виду людської діяльності, які конкретизуються у змісті правових норм та об'єктивно зумовлені матеріальними умовами існування суспільства. Відповідно до другої концепції, яка бере початок від ідеї природного права, принципи права розуміють як керівні ідеї, об'єктивно властиві праву відправні начала, незаперечні вимоги (позитивні зобов'язання), які висувають до учасників суспільних відносин із метою гармонійного поєднання індивідуальних, групових і громадських інтересів та визначають зміст і спрямованість правового регулювання, відображають найважливіші закономірності соціально-економічної формації³.

Для цілей цього дослідження принципами контрольної діяльності вважатимемо основні ідеї, положення, вимоги, що характеризують зміст суспільних відносин, які складаються в сфері своєчасного виявлення та усунення факторів, що заважають ефективному здійсненню публічного адміністрування та/або унеможливають забезпечення належного рівня правозастосовної діяльності. Принципи контрольної діяльності не є сталою системою, вони розвиваються одночасно з розвитком публічного адміністрування.

¹ Явич Л.С. О принципе научности в работе советского государственного аппарата. *Правоведение*. 1967. № 2. С. 64.

² Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник / пер. з рос. Харків : Консум, 2001. 656 с.

³ Старчук О.В. Щодо поняття принципів права. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 40–44.

Принципи контрольної діяльності публічної адміністрації детерміновані спрямованістю контролю та його специфікою.

При цьому, загальними принципами є ті, що характерні для контролю як соціально-правового явища. До прикладу, принцип верховенства права контрольної діяльності публічної адміністрації полягає у її здійсненні відповідно до ідеї соціальної справедливості, свободи, рівності, законності. Одним із проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема, норми моралі, традиції, звичаї, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. Всі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права, яка має бути орієнтиром контрольної діяльності. Маючи на меті дотримання прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб у процесі здійснення контрольної діяльності, суб'єкти публічної адміністрації повинні діяти у межах взаємопов'язаних соціальних, політичних та юридичних вимог.

Наприклад, принцип об'єктивності контрольної діяльності полягає у відповідності застосування інструментів публічного адміністрування достовірності отриманих юридичних фактів під час проведення контролюючих дій та відсутності упередженості щодо наявності (відсутності) негативних аспектів у діяльності об'єктів, що перевіряються.

Щодо принципу доцільності контрольної діяльності, то він полягає у необхідності вибору найбільш оптимальних із передбачених законом інструментів публічного адміністрування для досягнення мети контролю у конкретно-визначених суспільних відносинах із конкретно-визначеним їх суб'єктним складом.

Наприклад, принцип своєчасності контрольної діяльності полягає у застосуванні інструментів публічного адміністрування у межах строків, за які буде досягнута мета контролю відповідно до норм чинного законодавства. Принцип ефективності контрольної діяльності полягає у використанні мінімального обсягу контрольних повноважень суб'єктами публічної адміністрації для досягнення максимально позитивного результату від публічного адміністрування.

Крім того, дотримання принципу ефективності під час здійснення контрольної діяльності сприяє процесам формування у суспільній свідомості взаємозв'язку між ставленням до контрольної діяльності публічної адміністрації як необхідної міри, що є запорукою розвитку громадянського суспільства в Україні.

Особливості принципу публічного контролю розкриваються через здійснення митними органами комплексу заходів контрольно-перевірочного характеру під час реалізаційних процедур на предмет відповідності встановлених законодавством вимог, зокрема, щодо оціночної діяльності, проведення митного аукціону, редукціону, продажу товарів через мережу роздрібної торгівлі.

Характеризуючи ознаки публічного контролю, виокремлюємо такі:

- 1) наявність публічного характеру, що забезпечується здійсненням контролю від імені та в інтересах держави на підставі застосування повноважень, яких надано контролюючим органам законом;
- 2) законність, що виявляється у нормативному закріпленні правомочності здійснювати діяльність, змістом якої є контроль;
- 3) об'єктивність, що характеризується незалежністю та неупередженістю при здійсненні діяльності, яка спрямована на досягнення контролю;
- 4) всесторонність, яка забезпечується оцінкою за діяльністю контролюваного суб'єкта із позиції законності, доцільності, ефективності;
- 5) забезпечення можливості втручання у діяльність контролюваного суб'єкта через надані повноваження тощо.

Залежно від обраного критерію для класифікації можна виокремити різні види публічного контролю за здійсненням реалізаційних процедур митними органами. Загалом, публічний контроль може бути класифіковано залежно від: суб'єкту контролю, об'єкту контролю, характеру зв'язків між контролюючим суб'єктом та підконтрольним, специфіки суспільних відносин, щодо яких здійснюється контроль, тривалості контролю, стадії діяльності, що підлягає контролю тощо.

Контроль за цільовим використанням майна, переданого безоплатно, покладається на державні органи, установи, організації,

що його отримали, а також на контролюючі та правоохоронні органи у межах їх компетенції. При цьому, адміністративна, цивільна або кримінальна відповідальність настає за неправомірне, нецільове використання, втрату або невідображення в обліку отриманого безоплатно майна. Аналізуючи Кримінальний кодекс України та Кодекс України про адміністративні правопорушення, констатуємо відсутність складів злочинів та проступків, які б задовольняли нецільове використання майна, безоплатно переданого установам виконання покарань та слідчим ізоляторам¹². Таким чином, доходимо висновку про неможливість реалізації п. 17 Постанови Кабінету Міністрів України «Про Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним» від 25.08.1998 р. № 1340 в частині кримінальної та адміністративної відповідальності.

У даній частині монографії визначено, що майно, яке перейшло у власність держави і отримано безоплатно відповідними юридичними особами, повинно відображатися в бухгалтерському обліку та звітності в порядку, встановленому законодавством. Контроль за цільовим використанням майна, переданого безоплатно, покладається на державні органи, установи, організації, що його отримали. Зауважено, що, попри закріплення положення щодо адміністративної та кримінальної відповідальності за неправомірне чи нецільове використання, втрату або невідображення в обліку отриманого безоплатно майна установами виконання покарань та слідчими ізоляторами, профільні кодифіковані акти не містять складів злочинів та проступків, які б задовольняли дану норму.

¹ Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

² Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1–212–24) : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

ВИСНОВКИ

У монографії наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення науково-прикладної проблеми процедури безоплатної передачі установ виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження. За результатами проведеного наукового дослідження сформульовано такі основні висновки:

1. Здійснено дослідження стану наукової думки за темою монографії, в результаті чого встановлено відсутність комплексних робіт, присвячених безпосередньо проблематиці процедури безоплатної передачі установ виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження. Обґрунтовано потребу теоретичного переосмислення: специфіки процедури безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів; градації майна, яке може бути передане митними органами до установ виконання покарань і слідчих ізоляторів; адміністративно-правової характеристики діяльності суб'єктів, які забезпечують та беруть участь у процедурі безоплатної передачі майна, яким митниця набула права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів тощо.

2. Встановлено, що правові засади безоплатної передачі установ виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, можна тлумачити як сукупність правових норм, що містять своє вираження у системі нормативно-правових актів різної юридичної сили та регламентують процедуру взаємодії митних органів з установами виконання покарань та слідчими ізоляторами в частині передачі майна, набутого митницями.

3. Правові засади безоплатної передачі установ виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження, можна класифікувати наступним чином:

1) залежно від рівня правового закріплення шляхом виокремлення національних та міжнародних; 2) залежно від виду джерела права, у якому вони містяться; 3) залежно від предмету правового регулювання шляхом виокремлення: а) тих, що регламентують діяльність митних органів; б) тих, що регламентують діяльність установ виконання покарань та слідчих ізоляторів; в) тих, що регламентують процедурні аспекти безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, яким митні органи набули права розпорядження.

4. Визначено, що майном, оберненим на користь держави, яке може бути безоплатно передано до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів є будь-яке майно, яке попередньо належало на праві приватної власності юридичним чи фізичним особам, але в установленому законодавством порядку перейшло у власність держави. У контексті митно-правового регулювання майно, що перейшло у власність держави, розглядається як товари (зокрема, валютні цінності, контрафактні товари, об'єкти права інтелектуальної власності та транспортні засоби комерційного призначення тощо), які, за наявності нормативно встановлених підстав та у визначеному митним законодавством порядку, перейшли від фізичних та юридичних осіб у розпорядження митного органу. Виділено критерії для класифікації майна, оберненого на користь держави, яке може бути безоплатно передано до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів.

5. Класифіковано суб'єктів правовідносин, що складаються в сфері безоплатної передачі майна, щодо якого митні органи набули права розпорядження, установам виконання покарань та слідчим ізоляторам, залежно від їх функціонально призначення: 1) суб'єктів, які забезпечують безоплатну передачу майна установам виконання покарань; 2) суб'єктів, які беруть участь у безоплатній передачі майна установам виконання покарань. До другої групи суб'єктів правовідносин, що складаються у сфері безоплатної передачі установам виконання покарань та слідчим ізоляторам майна, щодо якого митні органи набули права розпорядження, доцільно віднести, з однієї сторони, митні органи, які набули права

розпорядження, і комісії з питань розпорядження та оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним, а з іншої – установи виконання покарань, слідчі ізолятори, будинки дитини при установах виконання покарань.

6. Визначено, що механізми безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів спрямовано на визначення взаємодії та зв'язків суб'єктів відповідних суспільних відносин та способів, за допомогою яких уповноважений суб'єкт впливає на ці відносини. Суб'єктами процедури безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів є, з одного боку, митні органи, а з іншого – установи виконання покарань та слідчі ізолятори.

7. Запропоновано під ініціюванням безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів розуміти стадію процедури, в межах якої об'єктивується зацікавлений у передачі суб'єкт правовідносин (установа виконання покарань та слідчий ізолятор) шляхом порушення перед іншим суб'єктом (митним органом) питання про безоплатну передачу майна, яке перебуває у його розпорядженні.

8. Встановлено, що інформація про майно, яке може бути безоплатно передано митними органами, не підпадає під ознаки такої, що має обмежений доступ, оскільки зберігання майна, яке перебуває у статусі такого, що перейшло у дохід держави, не відноситься до експортно-імпортних операцій. Окрім цього, для надання інформації про майно, яким митниця набула права розпорядження, не вимагається згода декларанта, так як таке майно уже перейшло у власність держави в особі митного органу. Натомість інформація про майно, яким митниця набула права розпорядження, має всі ознаки знеособленої інформації, оскільки не містить прив'язки до попередніх власників такого майна (в деяких випадках власник майна взагалі невідомий).

9. Запропоновано тлумачити процедуру безоплатної передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів як регламентований

нормами права порядок дій у сфері регулювання функціонування державних органів та їх взаємодії, спрямований на належне матеріальне забезпечення державних органів. Ця процедура є: 1) формалізованою процедурою; 2) неюрисдикційною процедурою.

10. Встановлено, що стадія передачі майна, яким митні органи набули права розпорядження, до установ виконання покарань та слідчих ізоляторів складається із таких етапів: оформлення видаткових документів; забезпечення доступу на склад митниці; підготовка майна до видачі; завантаження майна; організація та фактичне переміщення майна до установи виконання покарань, слідчого ізолятора, дитячого будинку при установах виконання покарань.

11. Визначено, що майно, яке перейшло у власність держави і отримано безоплатно відповідними юридичними особами, повинно відображатися в бухгалтерському обліку та звітності в порядку, встановленому законодавством. Контроль за цільовим використанням майна, переданого безоплатно, покладається на державні органи, установи, організації, що його отримали. Зауважено, що, попри закріплення положення щодо адміністративної та кримінальної відповідальності за неправомірне чи нецільове використання, втрату або невідображення в обліку отриманого безоплатно майна установами виконання покарань та слідчими ізоляторами, профільні кодифіковані акти не містять складів злочинів та проступків, які б задовольняли дану норму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт. поряд. В.П. Тимошук. Київ : Факт, 2003. 496 с.
2. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. У 2 т. Т. 1. Загальна частина / ред. кол. В.Б. Авер'янов (голова). Київ : Юридична думка, 2004. 584 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. 3-тє вид. Київ : Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
4. Актуальні проблеми запобігання і протидії незаконному обігу тютюнових виробів : монографія / за заг. ред. В.О. Хоми. Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України, 2019. 238 с.
5. Алексеев С.С. Социальная ценность права в советском обществе. Москва : Юрид. лит., 1971. С. 122–123.
6. Бабалик Є.П. Адміністративно-правові основи інформаційного забезпечення митних органів в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2010. 20 с.
7. Бабалик Є.П. Деякі аспекти інформатизації державного управління в Україні. *Актуальні проблеми політики* : зб. наук. праць. Вип. 28. Одеса : Фенікс, 2006. С. 229–232.
8. Бабенко Л.В., Крилова А.П. Процес вилучення майна у разі порушення митних правил: проблеми та напрями вдосконалення. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 6(17). С. 622–629.
9. Білак Н.І. Адміністративно-правові засади нормативного регулювання процедури безоплатної передачі установам виконання покарань майна, яким митні органи набули права розпорядження. *Новітні тенденції розвитку адміністративного права як науки, навчальної дисципліни та галузі права* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 23 вересня 2020 р.). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 108 с.

10. Богатирьов І.Г., Тагієв С.Р. Виконання слідчими ізоляторами запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою відповідно до нового Кримінально-процесуального кодексу України. *Право і суспільство*. 2014. № 6.2. С. 158–162.
11. Богатирьов І.Г. Теорія і практика виконання кримінально-виконавчою інспекцією покарань, не пов'язаних з позбавленням волі : монографія. Київ : Атіка, 2005. 312 с.
12. Богатирьов І.Г. Царюк С.В. Кримінально-виконавчі засади виконання та відбування покарань у виправних колоніях максимального рівня безпеки : монографія. Чернігів : КП «Видавництво «Чернігівські обереги», 2010. 210 с.
13. Богатирьова О.І. Кримінально-виконавча інспекція як суб'єкт виконання покарань : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ : Київськ. нац. ун-т внутр. справ, 2009.
14. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
15. Вершинин А.П. Электронный документ: правовая форма и доказательство в суде : учеб.-практ. пособ. Москва : ООО «Городец-Издат», 2000. 248 с.
16. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
17. Державне управління: теорія і практика / В.Б. Авер'янов, В.В. Цветков, В.М. Шаповал та ін. ; за заг. ред. проф. В.Б. Авер'янова. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 432 с.
18. «Державна Установа «Одеський слідчий ізолятор»: бухгалтерська звітність і фінансовий аналіз за 2019–2020 рр. *Звітність українських підприємств*. URL: https://zvithnist.com/08564162_DERZHAVNA_USTANOVA_ODESKYY_SLIDCHYY_IZOLYATOR#zvithnist (дата звернення: 26.01.2021).
19. Економічна енциклопедія. У 3 т. / Б.Д. Гаврилишин (гол. ред.) Київ : Вид. центр «Академія», 2001. 848 с. Т. 2. URL: <http://cyclor.com.ua/content/view/814/58/1/1/#76> (дата звернення: 30.01.2021).
20. Енциклопедія державного управління. У 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України ; наук.-ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ : НАДУ, 2011. 524 с. Т. 6: Державна служба / наук.-ред. колегія: С.М. Серьогін (співголова), В.М. Сороко (співголова) та ін.

21. Жовницька Н. Безоплатне отримання майна: як оформити. *Баланс-бюджет*. 2018. № 44. С. 11–15.
22. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк Київ : Знання, 2007. 1072 с. URL: <http://cyclop.com.ua/content/view/1554/1/1/18/#2796> (дата звернення: 30.01.2021).
23. Запобігання митним правопорушенням: охорона і захист прав інтелектуальної власності на митному кордоні України : монографія / за заг. ред. П.В. Пашка. Ірпінь-Хмельницький : ФОП Стрихар А.М., 2017. 323 с.
24. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
25. Льницький М.П. Адміністративно-правове регулювання електронного урядування у сфері публічного управління в Україні. Ужгород, 2017. 215 с.
26. Інструкція про взаємодію посадових осіб митних органів, що здійснюють митні процедури в міжнародному залізничному сполученні, і працівників залізниць : Наказ ДМСУ України від 18.09.2008 р. № 1019/1143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1157-08/ed20090206/find?text=%D2%EE%E2%E0%F0#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
27. Інструкція про порядок оформлення та використання дозволів/висновків на право здійснення вивезення, ввезення та транзиту товарів, що відповідно до законодавства підлягають або не підлягають експортному контролю : Наказ Держекспортконтролю України від 03.08.1998 р. № 163 (втратив чинність від 01.02.2004 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0560-98/ed20050112/find?text=%D2%EE%E2%E0%F0#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
28. Історія та практика державного управління і місцевого самоврядування в Україні : навч. посіб. У 2-х т. / М.О. Багмет, Г.В. Коваль ; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили. Миколаїв, 2012. 143 с.
29. Калюта А.Б. Адміністративно-юрисдикційна діяльність митних органів України : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2007. 214 с.
30. Каргузова І.О., Осадчий А.Ю. Адміністративно-процедурне право : навч.-метод. посібник. Одеса : Юрид. л-ра, 2008. 288 с.
31. Кечежян С.Ф. Правоотношения в социалистическом обществе. Москва : Изд-во АН СССР, 1958. 185 с.

32. Кирилюк В.А. Слідчий ізолятор як суб'єкт виконання попереднього ув'язнення та кримінального покарання у виді позбавлення волі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 20 с.
33. Класифікація. *Юридична енциклопедія*. У 6 т. Київ : Видавництво «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, 2001. Т. 3. 792 с.
34. Князєв В.С. Компетенція митного органу щодо розпорядження майном, оберненим на користь держави. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2020. № 3(69). Т. 2. С. 163–169.
35. Князєв В.С. Зберігання та розпорядження майном, що перейшло у власність держави: митно-правовий аспект : монографія. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2021 р. 383 с.
36. Князєв В.С. Розпорядження майном, що перейшло у власність держави, яке ефективний чинник розвитку митної політики : дис. ... докт. юр. наук. Дніпро, 2021. 422 с.
37. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1–212–24) : Закон України від 07.12.1984 р. № 8073–X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 26.10.2021).
38. Колб О., Охман О. Суб'єкти протидії розслідуванню злочинів, учинених в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах України. *Юридичний часопис національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 24–30.
39. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції ООН : міжнародний документ від 31.10.2003 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16/ed20100101/find?text=%C8%EC%F3%F9%E5%F1%F2%E2%EE#Text (дата звернення: 30.01.2021).
40. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму : міжнародний документ від 16.05.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_948#Text (дата звернення: 30.01.2021).
41. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 09.01.2021).
42. Костомаров М.Н. Документ в системі інформаційного менеджмента. *Делопроизводство*. 1998. № 1. С. 22–31.
43. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

44. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
45. Куньч З.Й. Універсальний словник української мови. Тернопіль : Навчальна книга, 2007. 848 с.
46. Лагода О.С. Адміністративна процедура: теорія і практика застосування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2007. 21 с.
47. Любима Ю.В. Місце та роль фіскальної функції серед інших функцій митних органів. *Вісник Академії митної служби України. Серія «Право»*. 2009. № 1. С. 94–97.
48. Мандюк О.О. Індивідуальні адміністративні акти: теорія та практика застосування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2017. 213 с.
49. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право : навчальний посібник. Київ : Ваїте, 2014. 376 с.
50. Митна енциклопедія. У 2 т. / І.Г. Бережнюк (відп. ред.) та ін. Хмельницький : ПП Мельник А.А., 2013. Т. 2. 536 с. (Митна справа в Україні. Т. 23).
51. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
52. Модельний бібліотечний кодекс для держав-учасниць СНД (частина друга) : Міжнародний документ від 08.12.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_e55/ed20080403/find?text=%C4%EE%EA%F3%EC%E5%ED%F2 (дата звернення: 26.01.2021).
53. Офіційний сайт Державного підприємства «СЕТАМ». URL: <https://setam.net.ua/freetransfers> (дата звернення: 26.01.2021).
54. Офіційний сайт Державно-кримінальної виконавчої служби України. URL: <https://kvs.gov.ua/about-service/structure/dvkrp/> (дата звернення: 19.01.2021).
55. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 19.01.2021).
56. Положення про Міністерство юстиції України : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 19.01.2021).

57. Положення про порядок виплати компенсацій громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забруднених територій : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.1997 р. № 755 (втрата чинності від 28.11.2009 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-97-%D0%BF/ed20091128/find?text=%CC%E0%E9%ED%EE#Text> (дата звернення: 19.01.2021).
58. Порядок митного оформлення товарів, що переміщуються через митні ліцензійні склади транспортних та транспортно-експедиційних організацій : Наказ ДМСУ України від 04.12.1999 р. № 792 (втратив чинність від 20.08.2012 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0902-99#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
59. Порядок обліку, зберігання, оцінки вилученого митницями ДФС майна, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передачі його органам державної виконавчої служби і розпорядження ним : постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2001 р. № 1724. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1724-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
60. Порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпорядження ним : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.09.1998 р. № 1340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1340-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
61. Порядок роботи складу митного органу : наказ Міністерства юстиції України від 30.05.2012 р. № 627. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1097-12> (дата звернення: 26.01.2021).
62. Постанова Малиновського районного суду м. Одеси від 12.02.2015 р. справа № 521/4494/13-п. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42625185>. (дата звернення: 26.01.2021).
63. Постанова Малиновського районного суду м. Одеси від 12.02.2015 р. справа № 521/1877/13-п. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42625179> (дата звернення: 26.01.2021).
64. Постанова Малиновського районного суду м. Одеси від 12.02.2015 р. справа № 1519/23595/2012. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42625203> (дата звернення: 26.01.2021).
65. Постанова Малиновського районного суду м. Одеси від 14.01.2015 р. справа № 521/22433/14-п. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42226436> (дата звернення: 26.01.2021).

66. Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави : дис. ... докт. юрид. наук. Дніпро, 2007. 476 с.
67. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/conv#n369> (дата звернення: 30.01.2021).
68. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80/ed20150101#n22> (дата звернення: 26.01.2021).
69. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
70. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
71. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23.06.2005 р. № 2713. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text> (дата звернення: 05.01.2021).
72. Про державну статистику : Закон України від 17.09.1992 р. № 2614-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2614-12#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
73. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
74. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13.01.2005 р. № 2342-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
75. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 32. Ст. 412.
76. Про затвердження Інструкції з організаційно-штатної роботи в установах виконання покарань, слідчих ізоляторах, воєнізованих формуваннях, навчальних закладах, інших підприємствах, установах і організаціях, створених для забезпечення виконання завдань Державної кримінально-виконавчої служби України : Наказ Міністерства юстиції України від 05.02.2020 р. № 412/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0145-20#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

77. Про затвердження Класифікації видів цільового призначення земель : Наказ Держкомзему від 23.07.2010 р. № 548. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1011-10#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
78. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії : Постанова Нацком. енергетики від 27.12.2017 р. № 1467. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1467874-17/ed20171227#n24> (дата звернення: 26.01.2021).
79. Про затвердження Положення про відчуження Національним банком України майна, набутого у власність у рахунок погашення боргу за кредитами : Постанова Національного банку України від 16.04.2014 р. № 218 (втратив чинність від 01.02.2018 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0543-14/ed20170315#n353> (дата звернення: 30.01.2021).
80. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF> (дата звернення: 19.01.2021).
81. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF> (дата звернення: 19.01.2021).
82. Про затвердження Порядку взаємодії органів державної виконавчої служби та митниць Державної фіскальної служби під час передавання майна, конфіскованого за рішеннями судів, та розпорядження ним : Наказ Міністерства юстиції України від 23.03.2018 р. № 892/5/379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0362-18#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
83. Про затвердження Порядку взаємодії органів державної виконавчої служби та митних органів при переданні майна, конфіскованого за рішеннями судів : Наказ Міністерства юстиції України від 12.10.2009 р. № 1833/5/943. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0978-09#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
84. Про затвердження Порядку передачі митними органами майна, конфіскованого за рішеннями судів, органам державної виконавчої служби : Наказ Міністерства юстиції України від 17.08.2001 р. № 46/5/571. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0720-01#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

85. Про затвердження Порядку розпорядження майном, конфіскованим за рішенням суду і переданим органам державної виконавчої служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2002 р. № 985. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/985-2002%D0%BF/ed20200822#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
86. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Міністерства юстиції України від 05.09.2018 р. № 1010/32462. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text> (дата звернення: 05.01.2021).
87. Про затвердження Примірної структури регіональної митниці, митниці та Вимог до штатної структури регіональної митниці, митниці : Наказ Держмитслужби України від 05.12.2011 р. № 1025 (втрата чинності від 29.04.2010 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1025342-11#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
88. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 р. № 810/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98> (дата звернення: 09.01.2021).
89. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15/ed20210724#n29> (дата звернення: 26.01.2021).
90. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: (дата звернення: 26.01.2021).
91. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18> (дата звернення: 19.01.2021 р.).
92. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 09.01.2021).
93. Про обов'язковий примірник документів : Закон України від 09.04.1999 р. № 595-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-14/ed20121212/find?text=%C4%EE%EA%F3%EC%E5%ED%F2> (дата звернення: 26.01.2021).
94. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12/conv#n10> (дата звернення: 30.01.2021).

95. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/conv#n10> (дата звернення: 30.01.2021).
96. Про попереднє ув'язнення : Закон України від 30.06. 1993 р. № 3352-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
97. Про порядок обліку, зберігання, оцінки вилученого митними майна, щодо якого винесено рішення суду про конфіскацію, передачі цього майна органам державної виконавчої служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.12.2001 р. № 1724. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1724-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
98. Про правову охорону географічних зазначень : Закон України від 16.06.1999 р. № 752-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
99. Про пробацію : Закон України від 05.02.2015 р. № 2713. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text> (дата звернення: 05.01.2021).
100. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 26.01.2021).
101. Про Фонд державного майна України : Закон України від 09.12.2011 р. № 4107-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4107-17/ed20200201#Text> (дата звернення: 19.01.2021).
102. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 01.01.2021).
103. Прус Л.Р. Інформування та консультування громадян з питань державної митної справи в євразійському економічному союзі. *Митна безпека*. 2017. № 1. С. 114. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268453165.pdf> (дата звернення: 26.01.2021).
104. Прус Л.Р., Коновалов Ю.О. Проведення товарознавчої експертизи із визначенням вартості товарів у минулому часі. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 12. С. 127–130.
105. Публічне управління та адміністрування операцій з товарами, що переходять у власність держави за порушення митного законодавств : кол. моногр. / за заг. ред. Л.Р. Прус, С.А. Попеля. Хмельницький, 2020. 408 с.

106. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина : навчальний посібник. Київ : Атака, 2004. 464 с.
107. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2017/745 від 5 квітня 2017 року про медичні вироби, внесення змін до Директиви 2001/83/ЄС, Регламенту (ЄС) № 178/2002 і Регламенту (ЄС) № 1223/2009 та скасування директив Ради 90/385/ЄЕС і 93/42/ЄЕС : Міжнародний документ від 05.04.2017 р. № 2017/745. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_012-17/ed20170405#n71 (дата звернення: 26.01.2021).
108. Роз'яснення з приводу безоплатної передачі нереалізованого конфіскованого майна. URL: <https://setam.net.ua/bezoplatna-peredacha> (дата звернення: 26.01.2021).
109. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник / пер. з рос. Харків : Консум, 2001. 656 с.
110. Сорокін В.Д. Административно-процессуальное право. Москва : Юрид. лит., 1972. 228 с.
111. Старчук О.В. Щодо поняття принципів права. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 40–44.
112. Сучасний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/osnova> (дата звернення: 09.01.2021).
113. Теория права и государства : учеб. / под ред. В.В. Лазарева. Москва : Изд-во БЕК, 2001. 520 с.
114. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії : монографія. Київ : Конус-Ю, 2010. 296 с.
115. Ткачова О.К. Теоретичні основи інституційних механізмів державного управління митною справою. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=587> (дата звернення: 05.01.2021).
116. У Мін'юсті пояснили, як безкоштовно отримати нереалізоване конфісковане майно. URL: <https://loyer.com.ua/uk/u-min-yusti-poyasnili-yak-bezkoshtovno-otrimati-nerealizovane-konfiskovane-majno/> (дата звернення: 26.01.2021).
117. Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про взаємну допомогу між їх митними адміністраціями : міжнародний документ від 23.05.2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_001-16/ed20160523#n19 (дата звернення: 30.01.2021).
118. Філософський енциклопедичний словник : довідкове видання / В.І. Шинкарук (гол. редколегії) Київ : Абрис, 2002. 744 с.

119. Халфина Р.О. Общее учение о правоотношении. Москва : Юрид. лит., 1974. 348 с.
120. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ed20201016#Text> (дата звернення: 30.01.2021).
121. Школик А.М. Адміністративно-процедурне законодавство в Україні: становлення та систематизація : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 417 с.
122. Шульга М.Г. Митний режим як форма реалізації митної політики. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого*. 2012. № 4(11). С. 205–209.
123. Явич Л.С. О принципе научности в работе советского государственного аппарата. *Правоведение*. 1967. № 2. С. 64.

СЕРІЯ НАУКОВИХ ВИДАНЬ «МИТНА ПОЛІТИКА»

(серію засновано Університетом митної справи та фінансів у 2017 році)

Редакційна колегія:

Л.В. Деркач – голова, кандидат юридичних наук, професор, Національна академія Служби безпеки України, экс-Голова Державної митної служби України;

І.Г. Бережнюк – доктор економічних наук, доцент, перший заступник Голови державної митної служби України;

О.Б. Єгоров – экс-Голова Державної митної служби України, заслужений економіст України;

Лотар Геллерт – доктор юридичних наук, професор, Німецький урядовий університет державного управління (Федеративна Республіка Німеччини);

А.В. Макаренко – кандидат юридичних наук, экс-Голова Державної митної служби України, заслужений економіст України;

Ю.П. Соловков – экс-Голова Державної митної служби України, почесний митник України;

П.В. Пашко – доктор економічних наук, професор, Університет державної фіскальної служби України, заслужений діяч науки і техніки України;

Д.В. Приймаченко – доктор юридичних наук, професор, Університет митної справи та фінансів, почесний митник України;

В.В. Ченцов – доктор історичних наук, доктор наук з державного управління, професор, Університет митної справи та фінансів, заслужений діяч науки і техніки України;

Веслав Чижович – доктор наук у галузі митної політики та митного права, професор, Головна торгова школа у Варшаві (Республіка Польща)

У СЕРІЇ НАУКОВИХ ВИДАНЬ «МИТНА ПОЛІТИКА» ВИЙШЛИ ДРУКОМ

▪ 2017 ▪

Разумей Г.Ю., Разумей М.М. Аналіз ризиків у митній справі : навчальний посібник / Г.Ю. Разумей, М.М. Разумей. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 245 с.

▪ 2018 ▪

Сучасний стан та перспективи розвитку митних правовідносин в Україні : колективна монографія / за заг. ред. Д.В. Приймаченка. Дніпро : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 272 с.

Прокопенко В.В. Виконання митних формальностей при переміщенні товарів через митний кордон України різними видами транспорту : монографія / В.В. Прокопенко. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2018. 336 с.

▪ 2019 ▪

Дорофєєва Л.М. Європейський вектор розвитку української митниці : монографія / Л.М. Дорофєєва. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 336 с.

Історія митної діяльності: Україна в міжнародних митно-торговельних мережах : навчальний посібник / К.М. Колесников (кер. авт. кол.), Л.І. Адашис, Д.В. Архірейський, О.О. Дячок, Д.О. Бочаров, О.В. Морозов, В.В. Ченцов, С.В. Шуляк ; за ред. Л.В. Деркача, В.В. Ченцова. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 282 с.

Білак Н.І., Прокопенко В.В. Переміщення товарів, які містять об'єкти права інтелектуальної власності, через митний кордон України : монографія / Н.І. Білак, В.В. Прокопенко. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 192 с.

▪ 2020 ▪

Поліщук О.В., Разумей Г.Ю., Разумей М.М. Управління ризиками у сфері митного контролю : навчальний посібник / О.В. Поліщук, Г.Ю. Разумей, М.М. Разумей. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2020. 218 с.

Князєв В.С. Зберігання та розпорядження майном, що перейшло у власність держави: митно-правовий аспект : монографія / В.С. Князєв. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 334 с.

Перепьолкін С.М. Міжнародне митне право у сучасному вимірі: теоретичний, методологічний та прикладний аспекти : монографія. Дніпро : УМСФ, 2020. 360 с.

▪ 2021 ▪

Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. А.О. Мінченка. Дніпро : УМСФ, 2021. 164 с.

Наукове видання

Н. І. Білак

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ
БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРЕДАЧІ УСТАНОВАМ
ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ТА СЛІДЧИМ
ІЗОЛЯТОРАМ МАЙНА, ЯКИМ МИТНІ ОРГАНИ
НАБУЛИ ПРАВА РОЗПОРЯДЖЕННЯ**

Монографія

Серія наукових видань «Митна політика»

Технічне редагування
Дизайн обкладинки
Верстання

Оксана Гринюк
Валерія Савельєва
Ігор Стратій

ЮРИДИКА
ВІД А В Н И Ц Т В О

Підписано до друку 07.09.2022 р. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Merriweather. Цифровий друк.
Ум. друк. арк. 6,28. Наклад 300. Замовлення № 073м/1023.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавництво «Юридика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Тел.: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@juridica.od.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7653 від 18.08.2022 р.